

Kotimaan ammattimatkojen suunnittelu Uudenmaan maatalousyrittäjille

Jenni Kärmeniemi

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Hyvinkää

**Kotimaan ammattimatkojen suunnittelu
Uudenmaan maatalousyrittäjille**

Jenni Kärmeniemi
Maaseutuelinkeinojen ko.
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2009

Jenni Kärmeniemi

Kotimaan ammattimatkojen suunnittelu Uudenmaan maatalousyrittäjille

Vuosi 2009 Sivumäärä 57

Suomalainen maatalous on muutoksessa: tilojen lukumäärä vähenee, mutta vastaavasti tilakoot kasvavat. Viimeisen kuuden vuoden aikana Uudenmaan maatilojen lukumäärä on laskeutunut noin 11 % ja sen ennustetaan laskevan seuraavan neljän vuoden aikana vielä rajummin, nykyisestä 4220 tilasta 2750 tilaan. Samalla keskitilakoon ennustetaan nousevan nykyisestä 44 hehtaarista 68 hehtaariin vuoteen 2012 mennessä. Maaseudun muuttunut toimintaympäristö on luonut tarpeen kehittää viljelijöiden liikkeenjohdollisia ja tuotantoon liittyviä taitoja. Tämän tarpeen pohjalta on suunniteltu Hämeen ammattikorkeakoulun toteuttama Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke.

Maatalousyrittäjien koulutushanke jakautuu neljään koulutettavaan teemaan, jotka ovat yrityksen johtaminen ja liiketoiminta, maatalousyrittäjien talousasiat, maatilan tuotantoprosessit ja ympäristön hallinta. Teemoihin liittyviä koulutuspäiviä järjestetään vuosien 2008-2011 aikana yhteensä 50-60. Lisäksi järjestetään 2-3 ammattimatkaa, joista kaksi suunnittelun opinnäytetyönäni. Koulutusta tulee järjestää sekä teoreettisella että käytännönläheisellä tasolla, joten vierailut teemoihin liittyviin kohteisiin syventävät luennoilla opittuja asioita. Ammattimatkojen tarkoituksena on antaa maatalousyrittäjille uusia ideoita ja rohkeutta kehittää omaa tilaansa sekä mahdollistaa verkostoituminen toisten maatalousyrittäjien kanssa.

Ensimmäinen matkoista on suunniteltu Länsi-Uudellemaalle Lohjan seudulle ja sen aiheena on uusi teknologia ja innovaatiot. Reitin vierailukohteet ovat Soltin tila Lohjalla, jossa on yksi Suomen ensimmäisistä maakaasulla toimivista kuivaamorakennuksista, oman tilan omenoista viinejä ja siidereitä tuottava Alitalon viinitila Lohjanharjulla sekä asiantuntijakohteena toimiva Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus Vakola, jossa tutustutaan uuteen teknologiaan ja työkoneiden testaukseen.

Toinen reiteistä, aiheenaan ympäristö ja talous, suuntautuu Itä-Uudellemaalle Porvoon lähitölle. Sen kohteina ovat biodieseliä ja sen sivutuotetta rypsirohetta oman tilan rypsiä puustava Koivusalon tila Myrskylässä, luonnonmukaisesti viljelevä Labbyn tila Isnäsissä, joka välittää internetkauppansa kautta sekä oman tilan että yhteistyökumppanien tuotteita. Kolmas kohteista, Bosgårdin tila, on erikoistunut naudanlihan tuotantoon ja sen markkinointiin suoraan kuluttajille sekä pitopalveluihin. Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke järjestää ensimmäisen, Länsi-Uudellemaalle suuntautuvan ammattimatkan, kesäkuussa 2009. Toisen matkan toteutusta ei opinnäytetyön valmistumishetkellä ole vielä sovittu.

Asiasanat: koulutushanke, maaseutuyrittäjä, ammattimatka, oppiminen

Jenni Kärmeniemi

Planning professional journeys for agricultural entrepreneurs in region Uusimaa

Year	2009	Pages	57

The structure of Finnish agriculture is changing. The number of farms is decreasing, which means that the size of the remaining farms will be larger. During the past six years the number of farms in Uusimaa region has decreased by about 11 percent and in the future the trend will be even worse. It is estimated that the amount of the farms will decrease from 4220 to 2750 within the next four years. At the same time the average size of the farms will increase from 44 hectares to 68 hectares before the year 2012. The change in the agricultural structure has created a need to develop farmers' skills in business and production. An educational project is being planned for agricultural entrepreneurs in Uusimaa region to fill this need. This project will be organized by HAMK University of Applied Sciences.

The educational project for agricultural entrepreneurs has four educational themes: business and management, financial administration of farming, the manufacturing process of a farm business and environmental management. Between the years 2008 and 2011 50-60 training days and 2-3 professional trips related to these themes will be organized.

In this thesis I planned two of these journeys. Education should be organized in two levels, theoretical and practical. The purpose of a professional trip is to deepen the facts taught in class and to give the entrepreneurs some new ideas and courage them to develop their farms. Another purpose for the trips is networking with other agricultural entrepreneurs.

The first journey on new technology and innovations is planned to west Uusimaa, near the town of Lohja. The destinations are the farm called Soltti which has one of the first dryer systems in Finland to use natural gas as a power source, the farm called Alitalo where wine and cider are produced from the farm's apples, and finally the research institute MTT Agri-food Research Finland with its new technology and testing systems for tractors and other construction machines.

The second journey concerning environmental and financial issues takes place in the east side of the Uusimaa region, near Porvoo. The first destination will be the farm Koivusalo in Myrskylä where biodiesel for machinery is produced from turnip rape. The second destination is an organic and biodynamic farm called Labby whose products are sold in the farms website. The last destination is the farm called Bosgård which specializes in beef production and marketing. The first journey to the west side of Uusimaa is organized by The Educational Project for Agricultural Entrepreneurs in June 2009. The date of the second journey has not been decided yet.

Key words: educational project, agricultural entrepreneur, professional journey, learning

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Taustaa maatalouden nykytilasta	7
2.1	Rakennemuutos Uudellamaalla ja koko Suomessa	7
2.2	Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke	8
3	Koulutushankkeen toteutus ja teemat.....	9
3.1	Yrityksen johtaminen ja liiketoiminta	9
3.1.1	Yrityksen kehittäminen ja sen seuraukset	10
3.1.2	Riskien hallinta ja yrittäjän hyvinvointi	10
3.2	Maatalousyrittäjien talousasiat	11
3.2.1	Tilojen välinen yhteistyö ja ulkoistaminen	11
3.2.2	Sukupolvenvaihdos	12
3.3	Maatilan tuotantoprosessit	13
3.3.1	Prosessien tunnistaminen ja kehittäminen	13
3.3.2	Uusi teknologia	14
3.4	Ympäristön hallinta.....	15
3.4.1	Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset	15
3.4.2	Lakisääteiset hoitovaatimukset	16
3.4.3	Ympäristötuki	16
3.5	Teemoihin sopivia vierailukohteita	17
4	Jatkuva oppiminen maataloudessa.....	18
4.1	Oppimiskäsitysten esittely	18
4.2	Opiskeluorientaatiot	20
4.3	Oppimistyylit	20
5	Ammattimatkojen suunnittelu	22
5.1	Tavoitteet	22
5.2	Kohderyhmä.....	23
5.3	Vierailukohteet.....	23
5.3.1	Ammattimatka Länsi-Uudellemaalle	24
5.3.2	Ammattimatka Itä-Uudellemaalle.....	25
5.4	Kustannusten muodostuminen.....	26
5.5	Markkinointi.....	27
6	Palaute matkasuunnitelmista	28
7	Johtopäätökset	29
	Lähteet	31
	Liitteet.....	34

1 Johdanto

Pysyäkseen mukana kilpailussa viljelijän on kehitettävä sekä itseään että yritystään. Yrityksen kehittäminen tarkoittaa yhä useammin tilakoon kasvua ja sen mukanaan tuomia haasteita, joista yksi on viljelijän roolin muuttuminen alkutuottajasta yrittäjäksi. Näin suuri roolin muutos ei useinkaan käy helposti, vaan vaatii viljelijältä oman osaamisensa päivittämistä ja lisäämistä. Hämeen ammattikorkeakoulu yhteistyössä Uudenmaan maaseututoimijoiden kanssa on luonut viljelijöille mahdollisuuden kehittää osaamistaan Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushankkeen toteuttamien koulutusten avulla. (Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007, 3-16.)

Maatalousyrittäjien koulutushanke jakautuu neljään eri teemaan: yrityksen johtamiseen ja liiketoimintaan, tuotantoprosessien hallintaan, ympäristöasioihin sekä talousasioihin. Koulutuksia on tarkoitus järjestää vuosien 2008-2011 aikana 50-60. Vastapainona ja lisäarvona koulutuksille hanke järjestää 2-3 ammattimatkaa koulutusten teemojen kannalta tärkeisiin kohteisiin. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on suunnitella vierailukohteita jokaiselle teemalle ja jäsenellä vierailukohteista kaksi yhden päivän kestäväää ammattimatkaa. Ammattimatkojen tavoitteena on, että kohteet ovat innovatiivisia, niillä on ollut rohkeutta ja ideoita luoda jotain uutta. Niiden tulee siis toimia muille viljelijöille edelläkävijöinä ja suunnan näyttäjinä antaen samalla uusia ideoita sekä rohkeutta ja voimavaroja toteuttaa omien tilojensa kehitys- ja investointisuunnitelmia. Ammattimatkat on tarkoitus järjestää kesän ja syksyn 2009 ja kevään 2010 aikana. (Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007, 3-16; Uudenmaan maaseutu 2008.)

2 Taustaa maatalouden nykytilasta

Suomalainen maatalous on jatkuvassa muutoksessa. Tilojen lukumäärä vähenee, mutta samalla myös tuottajahinnat alenevat, mikä luo paineita jatkaville tiloille yksikkökustannusten alentamiseen. Pysyäkseen tulevaisuudessakin mukana kilpailussa viljelijän täytyy mukauttaa omaa tuotantoaan vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia. Suuri osa tiloista on vastannut tulonmenetyksiin kasvattamalla tilakokoa ja tehostamalla tuotantoa, jolloin viljelijän työnkuva on muuttunut alkutuotannon harjoittajasta yrittäjäksi, jonka tulee hallita yhä suurempia kokonaisuuksia. Osa taas on erikoistunut johonkin tiettyyn osa-alueeseen, kuten jatkojalostanut tuotteitaan tai laajentanut yritystoimintaansa perinteisen maataloustuotannon ulkopuolelle esimerkiksi maatilamatkailuun tai koneyrittäjyyteen. Myös erikoistuminen on luonut tarpeen yksilöllisemmälle ajantasaisen tiedon omatoimiselle hankkimiselle, jotta yritys pysyy kehityksessä mukana. (Rikkonen, Tuure, Meriläinen, Suutarinen, Leppälä, Sinisalo & Jokipii 2008, 9-10; Puurunen 2003, 5-7; Heikkilä 2001, 4-7.)

2.1 Rakennemuutos Uudellamaalla ja koko Suomessa

Tilastokeskuksen ylläpitämän Matilda maatilarekisterin (2007) mukaan vuonna 2007 koko Suomessa tiloja oli lähes 67 000, kun viittä vuotta aiemmin vuonna 2002 tiloja oli yli 75 000. Uudellamaalla tilojen lukumäärän lasku oli vastaavaa kuin muuallakin Suomessa, laskua tapahtui noin 11 % 4750 tilasta 4270:een. Tulevaisuudessa suuntauksen odotetaan jatkuvan samankaltaisena, mutta jyrkempiäkin ennusteita löytyy. TNS Gallupin (Uudenmaan maaseutuyritysstrategia vuoteen 2012, 5) mukaan vuoteen 2012 mennessä koko maassa tilojen lukumäärän ennustetaan laskevan 45 500 tilaan ja pelkästään Uudenmaan alueella 4250 tilasta 2750 tilaan. Prosentuaalisesti ajateltuna tämä tarkoittaisi sitä, että Uudellamaalla joka kolmas maaseutuyrittäjä olisi ennusteen mukaan lopettamassa vuoteen 2012 mennessä. TSN Gallupin tutkimusta on perusteltu muun muassa suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisellä vuosikymmenen lopussa, mutta esimerkiksi Uudenmaan maatalousjärjestöt ovat pitäneet tätä ennustetta liian jyrkkänä, sillä vuonna 2008 tiloja oli Uudellamaalla vielä 4220, joka viittaisi maltillisempaan laskuun. (Matilda maatilarekisteri 2007 & 2008; Uudenmaan maaseutuyritysstrategia vuoteen 2012, 1-5.)

Tilojen lukumäärän vähentyessä vastaavasti tilakoot ovat kasvaneet. Yksi laajentamisen selkeimmistä syistä on tulevaisuudessakin koko toimeentulon saaminen maataloudesta, sillä suuremmalla tilalla on mahdollista saavuttaa alhaisemmat yksikkökustannukset esimerkiksi kone- ja työkustannuksissa, lannoitteissa ja kasvinsuojeluaineissa, ja sitä kautta saada tuotteelle alhaisempi hinta, mikä taas on kuluttajan vaatimus. Uudenmaan keskitilakoko tällä hetkellä on noin 44 hehtaaria, kun se koko Suomessa on hieman alhaisempi, noin 31 hehtaaria. TSN

Gallupin mukaan tilakoon Uudellamaalla ennustetaan kasvavan vuoteen 2012 mennessä noin 68 hehtaariin, sillä lopettavat tilat ovat pääsääntöisesti keskiarvoa pienempiä. Tilakoon kasvattaminen on toimeentulon varmistamiseksi lähes välttämätöntä, sillä tuottajahinnoissa ei ennusteen mukaan ole luvassa nousua, vaan todennäköisemmin laskua. Tuottajahinnan ja tuotantokustannusten eron tasoittamiseen suunniteltujen maataloustukien oletetaan kuitenkin pysyvän ennallaan vuoteen 2012 asti. (Uudenmaan maaseutuyritysstrategia vuoteen 2012, 4.)

Tilakoon kasvattaminen ei pelkästään liity peltoaloihin vaan myös kotieläinpuolella kasvua on havaittavissa. Lypsykarjatilojen eläinmäärän oletetaan Uudellamaalla nousevan 28:sta 35 lypsävään vuoteen 2012 mennessä ja sianlihan tuotannon puolella 90:stä 117 emakkoon ja lihasikojen 1600:sta 2000 yksilöön. Tämä tarkoittaa viljelijöille yhä suurempia tuotantoyksiköitä, joissa myös johtamisen tärkeys ja taloudellinen osaaminen varsinkin investointeja suunnitellessa ja toteuttaessa korostuu. Nykyajan maatalousyrittäjällä tulee olla valmiuksia kasvattaa yritystään vastaamaan tämän päivän vaatimuksia huomioiden muun muassa viimeisimmät rakenneratkaisut, tuotannon suunnittelun sekä taloudellisuuden ja kannattavuuden. (Uudenmaan maaseutuyritysstrategia vuoteen 2012, 6-16.)

2.2 Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke

Muuttunut maaseudun toimintaympäristö on luonut tarpeen kehittää maatalousyrittäjien liikkeenjohdollisia taitoja ja tuotantoon liittyvää toimintaa. Tämän tarpeen pohjalta on ideoitu Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke. Hanke on osa EU:n osarahoitteista Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa. Sen toteuttajana on Hämeen ammattikorkeakoulu ja yhteistyössä ovat mukana MTK-Uusimaa, Nylands svenska producentförbund (NSP), ProAgria Uusimaa, Nylands Svenska Lantbrukssällskap (NSL), Uudenmaan ympäristökeskus sekä Laurea-ammattikorkeakoulu. Hankkeen kohderyhmänä ovat Uudenmaan TE-keskuksen alueeseen kuuluvat suomen- ja ruotsinkieliset maatalousyrittäjät. Hankkeen aikana on tarkoitus järjestää 50-60 koulutustilaisuutta sekä 2-3 ammattimatkaa, joista kahden suunnitteleminen on annettu tehtäväkseni. Kokonaisuudessaan koulutushanke kestää maaliskuulle 2011 asti, mutta ammattimatkat tulevat sijoittumaan kesälle ja syksylle 2009 sekä keväälle 2010. (Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007, 3-13; Uudenmaan maaseutu 2008.)

Maatalousyrittäjien koulutushankkeen tavoitteena on parantaa maatalousyrittäjien kilpailukykyä sekä lisätä maatalousyrittäjien osaamista, hyvinvointia ja ympäristötietoutta koulutuksen ja tiedotuksen avulla. Tarve koulutukselle koettiin olevan olemassa, sillä Tilatutkainhankkeen mukaan muun muassa Uudenmaan alueella yli 50 prosentilla tiloista on edessään sukupolvenvaihdos ja 41 % hankkeeseen osallistuneista suunnittelee investointia tuotannon

laajentamiseksi ja kilpailukyvyn parantamiseksi lähitulevaisuudessa. Koetun tarpeen ja tavoitteiden pohjalta maatalousyrittäjien koulutushankkeessa päädyttiin neljään erilliseen koulutettavaan teemaan. Teemat ovat yrityksen johtaminen ja liiketoiminta, tuotantoprosessit, ympäristö ja talous. Koulutustilaisuuksien lisäksi kaikki koulutuksiin liittyvä materiaali on saatavilla hankkeen internetsivuilta www.uusimaaseutu.fi, jotta tiedonsaanti ei riipu osallistumisesta, vaan tieto on kaikkien saatavilla. (Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007, 5-8.)

3 Koulutushankkeen toteutus ja teemat

Koulutushanke jakautuu neljään koulutettavaan teemaan: yrityksen johtamiseen ja liiketoimintaan, tuotantoprosessien hallintaan, ympäristöasioihin sekä talousasioihin, jotka esitellään tarkemmin seuraavissa luvuissa. Jokaiseen teemaan on koottu kilpailuttamalla oma asiantuntijaryhmänsä hankkeen yhteistyöverkostoista sekä eri yritysten asiantuntijoista. Yrityksen johtamisen ja liiketoiminnan teeman asiantuntijaryhmä koostuu ProAgrian/Svenska lantbruksällskapetens förbundin (SLF) ja Uudenmaan TE-keskuksen hanke- ja rahoitusyksikön asiantuntijoiden lisäksi konsulttiyrityksen Heikura & Leino asiantuntijoista, kun taas tuotantoprosesseissa sekä talousasioissa on asiantuntijansa myös Työtehoseurasta ja ympäristöteemassa Uudenmaan ympäristökeskuksesta. Lisäksi koulutuksia suunniteltaessa kuunnellaan myös viljelijöiden toiveita. Mari Virta (Virta 2008) on opinnäytetyönään tehnyt kyselyn viljelijöille liittyen koulutettavien teemojen sisältöihin. Kyselyn tuloksia tullaan käyttämään asiantuntijaryhmissä teemojen koulutuksia suunniteltaessa. (Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007, 6-16; Työryhmien muistiot 2008.)

3.1 Yrityksen johtaminen ja liiketoiminta

Yrityksen kehitys on jatkuva prosessi, sillä yrityksen tulee pyrkiä mukauttamaan ja kehittämään toimintojaan muuttuvassa toimintaympäristössä. Maaseutuyritys ei ole tässä suhteessa poikkeus, sillä maatilat ja muut maaseutuyritykset ovat toiminnoiltaan yhtä laaja-alaisia muiden yritysten kanssa vaikka henkilöstömäärältään ovatkin varsin pieniä. Johtaminen maaseutuyrityksissä lähtee liikkeelle samasta näkökulmasta kuin muissakin yrityksissä, yrityskokonaisuudesta. Yrityskokonaisuus käsitteenä tarkoittaa yrityksen nykyisen tilanteen hahmottamista ja tulevaisuuden suunnan päättämistä ja määrätietoista pyrkimistä tuohon suuntaan sekä lyhyen että pitkän tähtäimen tavoitteiden avulla. Yrityskokonaisuuden hahmottaminen onkin yksi teeman koulutettavia aiheita. (Rikkonen ym. 2008, 9-10; Jokipii & Leppälä 2005, 4.)

3.1.1 Yrityksen kehittäminen ja sen seuraukset

Yrityksen johtamisen ja liiketoiminnan teema syventyy yrityksen kehittämiseen muun muassa pitkän tähtäimen tavoitteiden avulla, joihin liittyvät liiketoiminnan suunnittelu, markkinatilanteen seuranta, yrityksen kilpailukyvyyn parantaminen sekä yrittäjän oman arvioinnin kehittäminen. Nykyaikaisen maatalousyrittäjän tulisi nähdä yrityksen kehittäminen välttämättömänä prosessina, sillä yrityksen kilpailukyky syntyy vain toiminnan tietoisella ja järjestelmällisellä kehittämisellä. Kehittämisen suuntia voi olla erilaisia, kuten tilan laajentaminen, jolloin tuotannon yksikkökustannuksia pyritään saamaan alhaisemmiksi, tai erikoistuminen johonkin tiettyyn osa-alueeseen. Molemmissa tapauksissa johtamisella ja suunnitelmallisella liiketoiminnan kehittämisellä on suuri merkitys. (Rikkonen ym. 2008, 9-10; Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007, 8; Uudenmaan maaseutu 2008.)

Yrityksen johtamisen ja liiketoiminnan teeman alla pohditaan yrityksen kehittämisen lisäksi sen aiheuttamia muutoksia, kuten tilakoon kasvua ja sen luomaa tarvetta muun muassa uudelle johtamiselle ja suunnittelulle. Pelkästään yrityksen tuotantotilojen ja -laitteiden pitäminen ajantasaisina sekä yrityksen kehittäminen esimerkiksi laajentamalla aiheuttavat investointeja, joita sivutaan tämän teeman alla ja laajemmin talousasioiden teemassa. Laajeneva yritys saattaa joutua täysin uusien haasteiden eteen, sillä suurempi tilakoko voi tarkoittaa myös ylimääräisen työvoiman palkkausta tai vaihtoehtoisten yritysmuotojen miettimistä ja yhteistyöverkoston, kuten lomitusrenkaan tai koneysteistyön kehittämistä. Lähtötilaisuuksissa noin puolella Uudenmaan tiloista on sukupolvenvaihdos edessä, joten johtajuuden ja liiketoiminnan teemassa käydään läpi sukupolvenvaihdoksen juridisia käytäntöjä ja verotusta. (Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007, 8; Uudenmaan maaseutu 2008.)

3.1.2 Riskien hallinta ja yrittäjän hyvinvointi

Erialaisten riskien kartoittaminen ja vähentäminen on tärkeä osa maatalon johtamista ja korostuu entisestään tilakokonaisuuden laajetessa. Keskeisiä maatalousyriksien riskejä ovat henkilö-, toiminta-, omaisuus- ja ympäristöriskit. Johtamisen ja liiketoiminnan teemassa pyritään ohjeistamaan maatalousyrittäjiä kartoittamaan oman yrityksensä riskit, sillä vahingon sattuessa seuraukset ovat usein taloudellisia, pahimmassa tapauksessa yritys voidaan joutua jopa lopettamaan. Myös henkilöön, usein yrittäjään itseensä liittyvien riskien ennakointi on maataloudessa otettava huomioon. Tosiasia on, että kuolemaan johtavia työtapaturmia sattuu maatalousyrittäjille vuosittain keskimäärin noin 10. Luku on nelinkertainen tavallisiin palkansääjiin verrattuna. (Jokipii & Leppälä 2005, 10-12; Eskola, Louhelainen & Pyykkönen 2005, 23-26; Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007, 8.)

Yrityksen riskien lisäksi teemassa syvennyttään yrittäjän hyvinvointiin, joka oikeastaan sisältyy jo henkilöriskeihin, sillä väsynyt yrittäjä on aina riski sekä itselleen että yritykselle. Menestyvän maatilayrityksen johtaminen -hankkeen (Leppälä, Vesala, Vesala, Suutarinen & Sinisalo 2008, 95-96) mukaan viljelijää eniten huolestuttaneita asioita olivat muun muassa lisääntyvä byrokratia, tukiasiat, epävarmuus ja taloudellinen tilanne. Lisäksi sesonkiaikainen kiire ja suunnitelmallisuuden puuttuminen kuormittivat viljelijää. Kyseisen hankkeen tutkimusten mukaan 40 % viljelijöistä koki maatalan töiden rasittavan henkisesti paljon tai erittäin paljon, joten huomion kiinnittäminen viljelijän hyvinvointiin varmasti kannattaa. (Leppälä ym. 2008, 95-96; Työryhmien muistiot 2008.)

3.2 Maatalousyrittäjien talousasiat

Maatalousyrittäjien talousasioita kouluttavan teeman asiantuntijat (Työryhmien muistiot 2008) pyrkivät herättämään viljelijöissä uudenlaista pitkäjänteistä ajattelutapaa talouden suunnittelussa ja seurannassa. Hyvä talouden suunnittelu on tärkeä osa yrityksen johtamista ja liiketoiminnan pitämistä kannattavana, sillä hyvään suunnitteluun kuuluu myös tilan jatkuva kehittäminen, investointitarpeen huomioiminen ja oikeanlaisten investointiratkaisujen löytäminen. Talouden suunnittelu ei kuitenkaan ole mahdollista ilman talousasioihin liittyvien perusasioiden hallintaa. Maatalousyrittäjien talousasioiden teemassa pyritäänkin aloittamaan juuri perusasioista muun muassa kouluttamalla yrityksen kirjanpidon perusteita, verosuunnittelua, kannattavuuslaskelmia sekä investointien ja muutostilanteiden arviointia. (Ala-Kantti & Enroth 2003, 62-63; Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007.)

3.2.1 Tilojen välinen yhteistyö ja ulkoistaminen

Oman toiminnan arviointi on tärkeää kaikissa yrittämisen osa-alueissa, niin myös talouspuolella. Omien vahvuuksien ja heikkouksien tunnistamista käydään läpi talousasioiden teemassa muun muassa tilojen välisen yhteistyön ja ulkoistamisen näkökulmasta. Kaikkea ei tarvitse, eikä ole kannattavaakaan tehdä itse, vaan esimerkiksi koneyhteistyöllä on mahdollista vähentää investointitarvetta ja saavuttaa sitä kautta kustannussäästöjä. Tilojen välisen yhteistyön avulla töitä voidaan tehostaa ja järjestellä uudelleen esimerkiksi työ- tai koneketjuksi, jolloin saavutetaan muun muassa lisää tehokkuutta tuotantoon, kun koneet eivät sesonkiaikana seiso käyttämättöminä, vaan niitä käytetään joko tilan omilla tai yhteistyötilojen pelloilla. (Karttunen, Tuure & Kaila 2008, 45-49; Mäkelä, Klemola & Lahin 1999, 31-33; Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007.)

Kotieläinpuolella tilojen välinen yhteistyö näkyy esimerkiksi maidontuotanto- ja emakkorenkaissa, joissa tuotantoa on yhdistetty ja töitä järjestetty esimerkiksi niin, että toinen tila hoitaa maidontuotannon ja toinen vasikoiden kasvatuksen. Joidenkin toimintojen ulkoistamisella taas on mahdollista vähentää omaa työtaakkaansa, vaikkei se suoranaisesti kustannuksissa säästäkään. Ulkoistamisen avulla voi kuitenkin tasata työhuippuja ja lisätä omaa jaksamista sekä välttyä mahdollisilta koneinvestoinneilta. Vaihtoehtoisesti, jos konekapasiteettia on yli oman tarpeen, urakointityö muille voi toimia tilan sivuelinkeinona. Töiden ulkoistamisen vaihtoehtona on lisätyövoiman palkkaus omalle tilalle, joten myös tätä käsitellään talouden teemassa. (Karttunen ym. 2008, 45-49; Mäkelä ym. 1999, 31-33; Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007.)

3.2.2 Sukupolvenvaihdos

Maatilan sukupolvenvaihdos on sekä luopujalle että jatkajalle suuri taloudellinen ratkaisu, jossa tulee varmistaa luopujan toimeentulo sukupolvenvaihdoksen jälkeen sekä jatkajan taloudelliset ja ammatilliset mahdollisuudet tilan jatkamiseen kannattavana. Tämän vuoksi sukupolvenvaihdosta käsitellään talouden teemassa. Sukupolvenvaihdos eli tilan siirtäminen luopujalta jatkajalle voidaan tehdä monella eri tapaa, yleisin tapa on tilan myynti verottajan määrittämän käyvän hinnan mukaan, jotta lahjaverolta välttyttäisiin. Muita vaihtoehtoja tilan siirrolle ovat lahjoitus tai lahjaluontoinen kauppa, perintö sekä vuokraus, jolloin tilan tulee olla vuokrattuna jatkajalle vähintään 10 vuodeksi niin, että vuokraus on kirjattuna myös kiinteistörekisteriin. Jokainen sukupolvenvaihdoksen vaihtoehdoista on mahdollista toteuttaa myös vaiheittain. (Sukupolvenvaihdos 2009; Kinnunen 2006; Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007.)

Sukupolvenvaihdokseen liittyy useita vaatimuksia sekä jatkajan ja luopujan että tilan osalta, jotta jatkajalle voidaan myöntää nuoren viljelijän aloitustuki ja luopujalle luopumistuki. Jatkajaa koskevat vaatimukset liittyvät muun muassa ikään ja ammattitaitoon sekä koulutukseen. Lisäksi jatkajan tulee asua sellaisella etäisyydellä tilasta, että tilan hoito on mahdollista, eikä hän saa olla aloittanut tilanpitoa muulla tilalla. Kuten jatkajan, myös luopujan iälle on asetettu erilaisia rajoituksia riippuen luovuttaako hän koko tilan uudelle yrittäjälle vai myykö vain lisämaaksi jo toimivalle tilalle. Lisäksi luopujan tulee olla harjoittanut maataloutta vähintään 10 vuotta ennen luopumista eikä hänen ansiotulonsa saa ylittää sille asetettua rajaa. Siirrettävältä tilalta taas edellytetään, että se on elinkelpoinen eli sen yritystoiminnan tulo tulee olla vähintään 9000 € ja täyttää ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevat vähimmäisvaatimukset. (Mela 2008; Farmit.net 2008; Kinnunen 2006; Sukupolvenvaihdos maatilalla 2005, 4-6.)

3.3 Maatilan tuotantoprosessit

Parantaakseen yrityksen toimintaa on yrittäjän pystyttävä hahmottamaan yritys kokonaisuutena. Keskeisten toimintojen eli prosessien tunnistaminen ja kuvaaminen on lähtökohta niiden ja samalla koko yrityksen järjestelmälliselle kehittämiselle. Prosessien tunnistamisen kautta myös tuotantoon liittyvät riskit on helpompi tunnistaa ja ennakoita. Yksinkertaisin tapa kuvata tilan toimintoja on tehdä niistä prosessikartta, jossa kuvataan tuotteen koko prosessi lähtötilanteesta eli yleensä tuotteen suunnittelusta tuotannon kautta lopputuotteen toimitukseen. Prosesseista kerrotaan lisää kappaleessa 3.3.1. (Jokipii 2006, 65-67; Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007; Työryhmien muistiot 2008.)

Maatalousyritysten suurimmat riskit liittyvät tuotteen ja sen turvallisuuden ja käyttökelpoisuuden lisäksi henkilö-, toiminta-, omaisuus- ja ympäristöriskeihin. Maatilan tuotantoprosessin teemassa syvennytään tilan jokapäiväisten toimintojen hallintaan ja kehittämiseen sekä mahdollisiin tuotannon aiheuttamiin riskeihin ja niiden ennakointiin, jotta toiminta säilyisi keskeytyksettömänä. Riskeihin ja niiden ennaltaehkäisyyn syvennytään prosessien teemassa lähinnä tilan toimintojen sekä koneiden ja laitteiden kautta, kun talousteemassa näkökulma on puhtaasti talouteen ja kannattavuuteen liittyvä. (Jokipii 2006, 65-67; Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007; Työryhmien muistiot 2008.)

3.3.1 Prosessien tunnistaminen ja kehittäminen

Maatilan prosessien eli menetelmien tunnistaminen on välttämätöntä menettelytapojen kehittämisessä, toiminnan tehostamisessa ja riskien tunnistamisessa. Tilan prosessit jakautuvat ydin- ja tukiprosesseihin, joista ydinprosessit kuvaavat niitä toimintoja, jotka muodostavat tilan liiketoiminnan, kuten maitotilalla maidontuotanto. Vastaavasti tukiprosessit taas ovat suunnittelu- ja kehittämistoimintoja, joiden tarkoituksena on tehostaa ydinprosessien toimintaa. Esimerkiksi maidontuotantotilalla maidontuotantoa tukeva prosessi voi liittyä karjan maidonlaatua korostaviin jalostusvalintoihin. Tilan tuotannon ydin- ja tukiprosessien pilkkominen esimerkiksi prosessikartan avulla avaa yrittäjälle eri toimintojen merkitykset tuotannossa. Esimerkiksi maitotilalla (kuva 1) ydinprosessien osiin pilkkomisessa nähdään lopputuotteen laatuun vaikuttavat tekijät, kun taas esimerkiksi koneketjun ydinprosessien hahmottaminen voi osoittaa viljelijälle tuotannon pullonkaulat eli tuotantoa hidastavat vaiheet. (Jokipii 2006, 65-67; Suutarinen, Suokannas, Kaihilahti, Manninen & Kokko 2005, 47-51; Työryhmien muistiot 2008.)

Kuva 1: Maidontuotannon ydinprosessien tarkentaminen (Jokipii 2006, 66)

Prosessien tunnistamisen jälkeen toimintoja on helpompi kehittää kustannustehokkaammaksi esimerkiksi ajankäytönhallinnalla, koneketjujen yli- tai alikapasiteetin tunnistamisella sekä uuden teknologian, kuten automatisoinnin ja tietotekniikan hyödyntämisen avulla. Näihin erillisiin tuotantoa parantaviin toimenpiteisiin tutustutaan myös tuotantoprosessien teemassa, jotta yrittäjällä olisi sekä kyky nähdä yrityksensä tilanne että keinot sen kehittämiseen. Prosessien lisäksi teemassa syvennytään yrittäjän hyvinvointiin, sillä työssä jaksaminen on välttämätöntä maatilan toiminnan, laadun ja jatkuvuuden kannalta. (Jokipii 2006, 65-67; Suutari- nen ym. 2005, 47-51; Työryhmien muistiot 2008.)

3.3.2 Uusi teknologia

Tuotannon kehittämiseen liittyy olennaisena osana kustannustehokkuus, jota usein tavoitellaan uuden teknologian avulla. Tämän takia uusi teknologia investointeineen kuuluu myös tuotantoprosessien teeman alle. Viljelypuolella tietotekniikkaa ja GPS-paikannusta käytetään hyväksi peltojen täsmälannoituksessa ja -kalkituksessa, joissa maan viljavuustutkimuksen perusteella lannoitetta tai kalkkia levitetään vain tarvittava määrä peltoon, jolloin säästetään lannoitteiden määrässä sekä rahallisesti, että ympäristön suojelun näkökulmasta. Kotieläinpuolella taas voidaan automatisoida muun muassa lypsy, ruokinta ja lannanpoisto. Navetan tai sikalan automatisoinnin tulisi kulkea käsi kädessä tuotannon laajentamisen kanssa, sillä muuten työhön kuluva aikaa lisääntyy kohtuuttomasti ja laajennuksen hyödyt työn tehostamisen näkökulmasta jäävät saavuttamatta. Uusien investointien tärkeimmiksi syiksi mainitaankin usein työolojen, työn laadun ja sisällön paraneminen sekä työmäärän väheneminen. Muita

syitä tuotannon kehittämiseksi ovat esimerkiksi kustannusten aleneminen ja tuottojen lisääntyminen. (Täsmäviljely 2009; Mattila, Rikkinen, Karhula & Enroth 2008, 86-92; Pentti 2003, 52-54; Maatilan Pirkka 2000; Työryhmien muistiot 2008.)

3.4 Ympäristön hallinta

Euroopan Unionin yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena on kuluttajien luottamuksen lisääminen maatalouteen muun muassa elintarviketurvallisudella ja eläinten hyvinvoinnilla. Lisäksi peltoja pyritään pitämään viljelyn ja ympäristön kannalta hyvässä kunnossa. Näihin tavoitteisiin koetetaan vastata EU:n kokonaan maksamien tukien ehtojen avulla, sillä valtaosa maanviljelijöistä hakee vähintään tilatukea. Kaikkien EU:n suorien maataloustukien saamisen edellytyksenä on täydentävien ehtojen noudattaminen. Täydentävät ehdot muodostuvat kahdesta kokonaisuudesta hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista sekä lakisääteisistä hoitovaatimuksista. Lisäksi mikäli viljelijä on sitoutunut ympäristötukeen, kuten valtaosa suomalaisista viljelijöistä on, tuo se mukanaan lisää ehtoja. EU:n maatalouspolitiikan tukiehtojen täyttymistä valvovat alueelliset TE-keskukset. Ympäristölainsäädännön tunteminen on edelleen viljelijöiden keskuudessa hyvin vaihtelevaa, joten siihen perehtyminen on yksi koulutuksen teemoista. (Hakuopas 2008, 110-113; Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007; Työryhmien muistiot 2008.)

3.4.1 Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset

Täydentävien ehtojen ensimmäinen osio ”hyvän maatalouden ja ympäristön vaikutukset” pitää sisällään muun muassa pellon kasvukuntoon ja ympäristön kuormituksen vähentämiseen liittyviä asioita. Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset jakautuvat viiteen osaluokkaan, jotka ovat viljelykierto, viljelty pelto, maaperän suojeleminen eroosiolta, maaperän kunnosta ja ympäristöstä huolehtiminen sekä pysyvät laitumet. Viljelykierto vaatimuksena pitää sisällään velvoitteen vähintään kahdesta eri viljelykasvista tai maatalousmaan hoito- tai käyttömuodosta. Kyseinen vaatimus tarkoittaa sitä, että tilalla on viljeltävä vähintään kahta kasvilajia, poikkeuksena nurmikasvit, joita voi olla koko peltopinta-alalla. Viljelyn monipuolistaminen päätavoite on estää yksipuolisen viljelyn haittavaikutukset, kuten maan rakenteen ja kasvukunnon heikkeneminen sekä kasvitautien ja tuholaisten lisääntyminen. (Hakuopas 2008, 110-111; Rajala 2006, 104-105.)

Viljelty pelto -vaatimus pyrkii viljelykierron tavoin pellon kasvukunnon ylläpitämiseen, sillä se pitää sisällään vaatimukset pellon vuosittaisesta muokkauksesta, lannoituksesta, kylvöstä ja sadonkorjuusta. Varsinkin viljelytekniikoiden kehittämiseen halutaan myös teeman koulutuk-

nessa syventyä, sillä se säästää sekä rahaa että ympäristöä. Vaatimukseen maaperän suojelemisesta eroosiolta kuuluu muun muassa hoidetun viljelemättömän pellon sekä vesistöjen ja valtaojien varsilla olevien nurmipeitteisten pientareiden vähimmäisvaatimukset. Hoidetulla viljelemättömällä pellolla tarkoitetaan tuotannossa käyttämätöntä peltoa, jonka tulee olla sellaisessa kunnossa, että sen käyttö maataloudellisiin tarkoituksiin ei vaarannu. Hoidettujen viljelemättömien peltojen tarkoituksena on säilyttää alue pääosin sellaisena, kuin se vuonna 2003 oli. Tähän ominaispiirteiden säilyttämiseen liittyy myös vaatimus maaperän kunnosta ja ympäristöstä huolehtimisesta, jossa maaston ominaispiirteitä tulisi säilyttää muun muassa jättämällä raivaamatta kivisaarekkeita tai puu- ja pensasryhmiä pellolta. Lisäksi kyseiseen vaatimukseen sisältyy hukkakauran leviämisen estäminen ja maaperän kunnosta huolehtiminen muun muassa välttämällä raskailla koneilla ajoa pellolla. (Hakuopas 2008, 111-113; Hakuopas 2009; 80-82; Työryhmien muistiot 2008; Hiltunen, Ahro & Lepänjuuri 2007, 10-11.)

3.4.2 Lakisääteiset hoitovaatimukset

Täydentävien ehtojen lakisääteiset hoitovaatimukset jakautuvat kolmeen osaan ympäristöön liittyviin, kansanterveyteen sekä eläinten ja kasvien terveyteen liittyviin ja eläinten hyvinvointiin liittyviin vaatimuksiin. Varsinkin ympäristöön ja eläinten hyvinvointiin liittyviä hoitovaatimuksia tullaan käsittelemään ympäristön hallinnan teemassa. Ympäristöön liittyvät lakisääteiset hoitovaatimukset pitävät sisällään nitraattidirektiivin, joka sisältää muun muassa ehtoja lannan levitykselle sekä velvoitteen typpianalyysin ottamisesta lannasta. Muita hoitovaatimuksen direktiivejä ovat pohjavesi-, puhdistamoliete-, luonto- ja lintudirektiivi. Teeman toinen hoitovaatimuksia käsiteltävä aihe eläinten hyvinvointi pitää sisällään muun muassa eläinsuojelusäädöksissä annetut tila- ja olosuhdevaatimukset tuotantoeläimille ja vaatimukset ruokinta- ja juottomääristä sekä sairaiden ja vahingoittuneiden eläinten hoidosta. (Hakuopas 2008, 113-121; Työryhmien muistiot 2008; Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007.)

3.4.3 Ympäristötuki

Suomessa valtaosa viljelijöistä hakee ympäristötukea. Tuen ehdot perustuvat Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan ja ovat voimassa vuosille 2007-2013. Ympäristötuen rakenne muodostuu vähimmäisvaatimuksista lannoitukselle ja kasvinsuojeluaineiden käytölle, perus- ja lisätoimenpiteistä sekä erityisympäristötukisopimuksista. Perustoimenpiteet jakautuvat kuuteen osaan: viljelyn ympäristönsuojelun suunnitteluun ja seurantaan, kasvipeitteiseen kesäntöön, peltokasvien lannoitukseen, puutarhakasvien lannoitukseen, pientareisiin ja suojakais-toihin sekä luonnon monimuotoisuuteen ja maisemanhoitoon. Näistä ympäristön hallinnan

teemassa syvennyttään ainakin viljelyn ympäristönsuojelun suunnitteluun ja seurantaan kuuluvan viljelysuunnitelman ja lohko kohtaisten muistiinpanojen tekoon sekä viljavuustutkimusten käyttöön lannoitusta suunniteltaessa. Lisäksi teemassa käydään läpi lannoitukseen liittyviä ravinnetaseita sekä jaetaan tietoa erityisympäristöistä. (Työryhmien muistiot 2008; Uudelleen maatalousyrittäjien koulutushanke 2007; Maatalouden ympäristötuen sitoumusehdot 2007, 9-14.)

3.5 Teemoihin sopivia vierailukohteita

Ensimmäinen teemoista, johtamisen ja liiketoiminnan teema pyrkii kehittämään yrittäjää itseään, jotta tämä pystyisi kehittämään yritystään, joten teeman vierailukohteiden täytyy antaa yrittäjälle jotain uutta. Koulutus itsessään syvenyy jo laaja-alaisesti johtamiseen ja liiketoimintaan, joten vierailukohteilta haetaan ennemminkin uusia ideoita ja yrittäjälle rohkeutta toteuttaa suunnitelmiaan, kuin selkeitä malleja siitä kuinka toimia. Teemaan soveltuvat monenlaiset vierailukohteet, kuten erikoistunut tila, laaja-alainen yhteistyö usean yrittäjän välillä tai suuret investoinnit onnistuneesti tehnyt yrittäjä. Teeman kohteeksi voi sopia myös onnistunut johtamismalli tai kehitysvaiheessa oleva, täysin uudenlainen tilakokonaisuus.

Talousasioiden teeman koulutukset liittyvät talousasioiden perushallinnan lisäksi hyviin käytäntöihin maatilojen välisessä yhteistyössä, kokonaisvaltaisessa taloudensuunnittelussa sekä tilan tuotannon laajentamisessa, joten vierailukohteiden tulisi myös liittyä näihin aiheisiin. Mahdolliset kohteet ovat osittain samantyyppisiä kuin johtamisen ja liiketoiminnan teemassa: yhteistyömaatilat tai suuressa investoinneissa onnistuneet tilat. Mielenkiintoisia esimerkkejä tilojen välisestä yhteistyöstä voisi olla kotieläinpuolella maidontuotanto- ja emakorenkaat ja viljelypuolella koneyhteistyötä tehneet tilat. Vaihtoehtoisesti vierailukohde voi olla täysin toisenlainen, vasta kehitystasolla oleva maatila, jossa on mahdollisesti tehty juuri sukupolvenvaihdos, tai maatalousyrittäjä, joka koko työuransa ajan on tasaisesti kehittänyt yritystään pitkän tähtäimen suunnitelmien mukaisesti.

Maatilan tuotantoprosessien teema pohjautuu maatilan jokapäiväisiin toimintoihin, joten vierailukohteenkin tulisi pohjautua näihin. Uuden teknologian käyttäminen tilalla tukee pidemmällä tähtäimellä tilan toimintaa ja vähentää viljelijän työtaakkaa, joten kiinnostusta tutustua uusiin innovatiivisiin ratkaisuihin ja automatisoituihin tuotantorakennuksiin varmasti löytyy. Kohderyhmän huomioiminen on kuitenkin tässä teemassa hyvin tärkeää, sillä sikatilallisista tuskin kiinnostaa uusimmat nautatilallisten pihattoratkaisut ja toisinpäin. Tuotantoprosessien lisäksi tilat, joissa riskien hallinta on kunnossa ja kriisitilanteisiin on varauduttu, voivat olla sopivia tutustumiskohteita. Myös maatilojen välinen yhteistyö, kuten koneiden ja

rakennusten yhteiskäyttö sekä osaamisen jakaminen kiinnostavat varmasti viljelijöitä, sillä niiden avulla tilat voivat saavuttaa suurtuotannon etuja ilman tilarakenteen muutosta eli esimerkiksi ilman laajennusta. (Kallioniemi 1998, 6.)

Viimeisin teemoista, ympäristön hallinnan teema on alustavien suunnitelmien perusteella varsin koulutuspitoinen, sillä siinä on runsaasti asiaa ympäristölainsäädännöstä. Teeman ammattimatkan tulisi antaa selkeää vastapainoa tälle. Mahdollisia vierailukohteita voisivat olla lannan ja jätteiden käsittelyyn erikoistuneet tilat, kuten tilat, jotka tuottavat lannasta pellon ravitsemisen lisäksi muuta hyötykäyttöä, tai tilat, joissa on yksi tai useampi erityisympäristötukikohde, jotta osallistujat näkisivät käytännössä kohteita ja saisivat tietoa siitä kuinka ne on toteutettu, mitä hyötyä niistä tilalle on ollut ja millä budjetilla. Myös esimerkiksi juuri rakenteilla oleva tai vastavalmistunut jätevesien käsittelyjärjestelmä olisi mahdollinen kohde. Mari Virran (Virta 2008, 27) tutkimuksen perusteella energian hinnan nousu mietitytti viljelijöitä, joten vaihtoehtoisten energian muotojen käyttö esimerkiksi lämmityksessä tai biopolttoaineen käyttö työkoneissa kiinnostaisi varmasti viljelijöitä, vaikkei sitä ympäristön hallinnan teemassa käsitelläkään.

4 Jatkuva oppiminen maataloudessa

Oppiminen on jatkuvaa, sillä ihminen kehittyy läpi koko elämänsä. Jotta yritys, ja sen sisällä työntekijä, pysyy mukana kehityksessä ja kilpailussa, lähes jokaisessa ammatissa panostetaan koulutukseen. Osalle uuden oppiminen merkitsee nykyisen työnsä ja asemansa säilyttämistä, osalle taas kokonaan uuteen ammattiin suuntautumista. Kouluttautuminen aikuisena koetaan eri tavalla kuin aiemmin, tärkeäksi ja merkitykselliseksi, sillä siitä koetaan olevan hyötyä tulevaisuudessa. Aikuiskoulutuksen määrä ja merkitys on lisääntynyt valtavasti viime vuosikymmeninä, eikä maatalousala tee tässä poikkeusta. Esimerkiksi jo pelkästään huhtikuussa maataloustukien vuosittaisen haun aikaan Uudenmaan maaseudun tiedotushanke järjesti Uudellamaalla 24 tuki-infotilaisuutta, jotta aktiiviset viljelijät voivat päivittää tietojaan muuttuvassa tukipolitiikassa. Tilaisuuksiin osallistui 887 henkilöä, joka tarkoittaa noin viidesosaa tilojen määrästä. (Leppilampi 2002, 286-287; MTK-Uusimaa 2008; Pussinen 2009b.)

4.1 Oppimiskäsitysten esittely

Oppiminen ei ole pelkästään tiedon siirtämistä muistiin vaan nykyisen, koulutuksissa käytössä olevan konstruktivisen oppimiskäsityksen mukaan se on myös opitun tiedon aktiivista käsitteilyä ja yhdistämistä aiempaan tietoon. Tynjälä määrittelee (2002, 38) konstruktivisen oppimisen niin, että oppija tulkitsee jatkuvasti uutta tietoa ja vertaa sitä aiempaan tietoonsa, jolloin tiedon vastaanottaminen on jatkuvasti aktiivista toimintaa passiivisen sijaan. Oppimisen

teoriaan liittyviin oppimiskäsityksiin sisältyvät kysymykset siitä, mitä voimme tietää ja miten voimme tietää sen sekä miten asioiden oppiminen tapahtuu ja miten voimme kehittää oppimistamme. Konstruktivistista oppimiskäsitystä aiemmin vallalla olleita oppimiskäsityksiä ovat muun muassa olleet syy- ja seuraussuhteisiin pohjautuvat behaviorismi ja informaationprosessointiteoria sekä humanistis-kokemuksellinen oppimiskäsitys, jonka keskeisin oppimismalli oli kokemuksen kautta saatava oppiminen. (Kauppila 2007, 17- 42; Tynjälä 2002, 28-39.)

Nykypäivän konstruktivistinen oppimiskäsitys jakautuu neljään eri suuntaukseen, radikaaliin konstruktivismiin, sosiokulttuurisiin lähestymistapoihin, symboliseen interaktionismiin ja sosiaaliseen konstruktionismiin. Nämä suuntaukset voidaan jakaa kahtia niin, että radikaaliin konstruktivismiin kuuluu tiedon konstruointi eli rakentaminen yksilötasolla, kun muiden lähestymistapa on vuorovaikutuksellinen eli sosiaalinen. Radikaalissa konstruktivismissa ajatellaan, että jos tiedon todellisuutta voidaan testata käytännössä ja sen seurauksena tieto osoittautuu käyttökelpoiseksi, sitä voidaan pitää totena. Kyseisessä suuntauksessa ajatellaan myös, että jokaisella yksilöllä on olemassa tietorakenne, johon pohjautuen voidaan tulkita ja jäsentää havaintoja ja jota muokataan tai lisätään sen mukaan, kun uutta tietoa tulee. Radikaalia konstruktivismia käytetään muun muassa matematiikassa ja luonnontieteissä. (Tynjälä 2002, 37-44.)

Toisessa konstruktivistisen oppimiskäsityksen suuntauksista, sosiokulttuurisessa lähestymistavassa ajatellaan, että oppimista ja tiedon muodostusta ei voi tarkastella irrallaan sosiaalisesta, kulttuurisesta ja historiallisesta kehiksestä, sillä oppiminen tapahtuu kahdessa vaiheessa, ensin sosiaalisen vuorovaikutuksen avulla ja sitten psykologisella tasolla. Vastavuoroisuus opettamisen keinona on yksi sosiokulttuurisen lähestymistavan käyttömuodoista. Kolmas suuntauksista, symbolinen interaktionismi, sisältää ajatuksia sekä radikaalista konstruktivismista että sosiokulttuurisesta lähestymistavasta, sillä siinä pyritään huomioimaan yksilö oppijana, mutta kuitenkin sidottuna vallitsevan yhteiskunnan normeihin. Symbolisessa interaktionismissa ajatellaan, että yhteiskunta on ihmisen tuottama, joten ihmisen on mahdollista asettaa maailma ja itsensä siinä objektiiviseen asemaan eli tarkkailla näkemäänsä niin sanotusti ulkopuolisen silmin. Viimeisin suuntauksista, sosiaalinen konstruktionismi, korostaa vuorovaikutuksen ja yhteistyöhön merkitystä oppimisessa. Suuntauksen ajatuksena on, että oppiminen on yksilöllinen ja yhteisöllinen prosessi, joten opetuksen tulee perustua yhteistoimintamenetelmiin, sillä syvälinen oppiminen edellyttää vuorovaikutusta sekä opettajan että muiden oppilaiden kesken. (Tynjälä 2002, 37-57; Kauppila 2007, 33-52.)

4.2 Opiskeluorientaatiot

Henkilökohtaiset tavoitteet, opiskelumotivaatio, omat odotukset sekä asenteet opiskelua kohtaan muodostavat yksilön opiskeluorientaation, joka ohjaa kaikkia oppimistoimintojamme. Yksilölliset opiskeluorientaatiot muodostavat oppimiserot saman aiheen opiskelijoiden välille. Noel Entwistle (Tynjälä 2002, 116) jakoi opiskeluorientaatiot kolmeen osaan: merkitys-, toistamis- ja saavutusorientaatioihin. Merkitysorientoitunut oppija on opiskelussaan syväsuuntautunut eli pyrkii huomioimaan oppimastaan kokonaisuuden ja liittämään uuden tiedon aiemman tietopohjaansa. Hänellä on sisäinen motivaatio eli hän on kiinnostunut oppimaan itsensä vuoksi. Lisäksi hän suhtautuu uuteen tietoon kriittisen pohdiskelevasti sekä pohtii yhteyksiä uuden asian ja aiemman tiedon välillä. Toisin kuin merkitysorientoitunut, toistamisorientoitunut oppija on pintasuuntautunut eli hänen opiskelunsa on yksityiskohtien ulkoa opettelua ilman syvällisempää pohdintaa, jolloin kokonaisuus opitusta asiasta jää helposti epäselväksi. Toistamisorientoituneella oppijalla on usein tarve saada tarkkoja ohjeita kyetäkseen toimimaan ja hänen motivaationsa on ulkoinen eli oppija opiskelee ainoastaan saadakseen jonkin palkkion oppimastaan, kuten hyväksytyn suorituksen. (Tynjälä 2002, 112-117.)

Viimeisin Entwistlen oppimisorientaatioista saavutusorientoitunut oppija on strategisesti suuntautunut eli hän valikoi omien kriteeriensä pohjalta ne asiat, jotka hän haluaa sisäistää ja käyttää tuolloin syväsuuntautumisen oppimisen keinoja, mutta on myös valmis käyttämään pintasuuntautunutta opiskelua mikäli opittava asia sen vaatii esimerkiksi silloin, kun aikaa sisäistämiseen ei ole riittävästi. Saavutusorientoituneella oppijalla on tavoitteenaan jokin saavutus tai suoritus, ei niinkään halu oppia uusia asioita, joten hänen asenteensa opiskelua kohtaan on usein negatiivinen. Näiden opiskeluorientaatioiden lisäksi esimerkiksi Jan Vermunt (Tynjälä 2002, 117) on tutkimuksissaan havainnut opiskelijoita, jotka suhtautuvat ristiriitaisesti opiskeluun. He saattavat olla esimerkiksi huolissaan opiskelun liiallisista vaatimuksista. Muita oppimiseen liittyviä orientaatioita ovat muun muassa ammatillinen ja sosiaalinen orientaatio, sekä tarve omien kykyjen testaamiseen. Ammatillisessa orientaatioissa oppija haluaa kehittää omaa ammatillista osaamistaan, jolloin hän on kiinnostunut vain tiettyyn alaan liittyvän tiedon lisäämisestä, kun taas sosiaalisessa orientaatioissa oppijasta keskeistä on sosiaalinen kanssakäyminen ja verkostoituminen itse oppimisen sijaan. (Tynjälä 2002, 112-117.)

4.3 Oppimistyylit

Erilaisten opiskeluorientaatioiden lisäksi on myös monenlaisia oppimistyylejä eli lähestymistapoja opittaviin asioihin. Jan Vermunt (Tynjälä 2002, 119-121) on havainnut yliopisto-opiskelijoita tutkiessaan neljä erilaista oppimistyyliä: suuntautumaton, toistumisorientoitunut, merkitysorientoitunut sekä soveltamissuuntautunut. Näissä erilaisissa oppimistyyleissä on

yhtäläisyyksiä Noel Entwistlen havaitsemien opiskeluorientaatioiden kanssa, mutta Vermunt on yhdistellyt havaintonsa eri tavoin.

Ensimmäinen Vermuntin oppijatyypeistä, suuntautumattomat oppijat, eivät pysty hahmottamaan kokonaisuuksia opittavasta asiasta kuten eivät Entwistlen toistamisorientoituneetkaan pystyneet, eivätkä he löydä opiskelumateriaalista keskeisiä asioita, vaan yrittävät sisäistää mahdollisimman paljon asioita opiskeltavasta materiaalista. Myös oppimisen tai opitun asian yhdistäminen todelliseen elämään on hankalaa. Toisessakin oppijatyypeistä, toistamisorientoituneissa oppijoissa, on selkeitä yhteyksiä Entwistlen toistamisorientoituneisiin, sillä molemmissa ryhmissä oppijat pyrkivät oppimaan asioita ulkoa, mutta Vermuntin toistumisorientoituneet ovat hahmottaneet uudesta aiheesta keskeiset asiat, joka helpottaa ulkoa opetella. Tähän oppimistyyliin ei kuulu uuden asian kriittistä tarkastelua, vaan tavoitteena on mahdollisimman tarkasti uuden asian muistaminen ja toistaminen. (Tynjälä 2002, 120-121.)

Kaksi viimeistä Vermuntin oppimistyyleistä, merkitysorientoituneet ja soveltamissuuntautuneet, eroavat hyvin selkeästi kahdesta aiemmasta ja niissä on viitteitä Entwistlen merkitysorientaatioon sekä ammatilliseen orientaatioon. Vermuntin merkitysorientoituneet oppijat syventyvät niihin asioihin, jotka kokevat tärkeiksi ja kiinnostaviksi. He ovat kriittisiä uuden tiedon suhteen ja saattavatkin hakea itsenäisesti lisätietoa aiheesta, mikäli se jää epäselväksi tai liian avoimeksi. Merkitysorientoituneet oppijat siis pyrkivät ymmärtämään oppimastaan kokonaisuuden ja yhdistelemään sitä aiempaan oppimaansa. Viimeisin oppimistyyleistä, soveltamissuuntautuneet oppijat, eroaa eniten Entwistlen näkemyksistä, sillä yhtäläisyyksiä löytyy ainoastaan ammatillisesta orientaatiosta. Soveltamissuuntautuneet oppijat pyrkivät konkretisoimaan oppimaansa eli yhdistämään sen käytännön elämään. Tälle oppijaryhmälle on olennaista, että he voivat yhdistää oppimaansa omia kokemuksia, käytännöllistä tietoa ja arkielämän tapauksia, sillä soveltamissuuntautunut oppija kokee oppineensa asian vasta sitten, kun on voinut yhdistää sen käytäntöön. (Tynjälä 2002, 120-121.)

Erilaiset oppimisorientaatiot ja oppimistyyliä pysyvät melko usein samoina samalla oppijalla, mutta vaihteluakin oppimistilanteiden mukaan ilmenee, joten niitä ei voida pitää muuttumattomina yksilöllisinä piirteinä. Toisinaan uusi asia on helpommin ymmärrettävissä, kun sen pystyy konkreettisesti yhdistämään käytännön elämään, kuten soveltamissuuntautuneessa oppimistyyliässä. Erilaiset oppimisen keinot osoittavat sen, että opetusta tulisi järjestää sekä teoreettisella, sosiaalisella kuin konkreettiselläkin tasolla. Teoreettisen koulutuksen lisäksi näkemällä ja kokemalla oppimista, kuten erilaisiin opetettaviin aiheisiin liittyviin kohteisiin tutustumista, voidaan pitää yhtenä oppimista vahvistavana tekijänä. Lisäksi se luo mahdollisuuden opiskelijoiden sosiaaliselle kanssakäymiselle, joka mahdollistaa verkostoitumista. (Tynjälä 2002, 120-122; Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007, 11.)

5 Ammattimatkojen suunnittelu

Opinnäytetyönäni on etsiä kaikkiin neljään Uudenmaan maaseutuyrittäjien koulutushankkeessa koulutettavaan teemaan sopivia vierailukohteita ja muodostaa niistä kaksi päivän kestäväää ammattimatkaa. Kahteen yhden päivän matkaan on päädytty hankkeen projektipäällikön Sirpa Pussisen kanssa, jotta kaikki neljä teemaa olisi helpompi toteuttaa. Myös yön yli kestävästä ammattimatasta keskusteltiin, mutta siitä tulee helposti kahta päivämatkaa kalliimpi vaihtoehto, sillä tuolloin majoitus on sisällytettävä kustannuksiin. Lisäksi yön yli kestävässä ammattimatassa kohteiden tulisi sijaita lähellä toisiaan, jotta ajomatkat eivät venyisi liian pitkäksi. Mari Virran opinnäytetyöhön liittyvässä koulutuskartoituksessa kysyttiin viljelijöitä kiinnostavien aiheiden lisäksi myös koulutusmatkan hintaa, jonka toivottiin olevan 40-60 euroa (Virta 2008, 27). Tämä hintahaarukka on helpompi toteuttaa kahdella yhden päivän matkalla, sillä pelkistä majoituskustannuksista kertyy usein kyseinen summa. Yöpyminen voi tulla kuitenkin kysymykseen, mikäli esimerkiksi jokin maatilamatkailukohde osoittautuu teemaan sopivaksi tutustumiskohteeksi.

Hankkeen toimijoiden mukaan (Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007, 11) ammattimatkoja voidaan pitää yhtenä oppimisen keinona, joten ne kuuluvat olennaisena osana koulutusta. Ammattimatkat koetaan tärkeäksi myös sosiaalisen verkostoitumisen kannalta. Hankkeen tarkoituksena on järjestää ammattimatkat kesän ja syksyn 2009 tai kevään 2010 aikana. Tämän opinnäytetyön lisäksi teen hankkeelle kirjalliset suunnitelmat ammattimatkoista kustannuslaskelmineen ja aikataulusuunnitelmineen. Haasteena matkojen suunnittelussa on se, kuinka voin varmistaa kohteen esittelijän olevan esiintymiskykyinen ja esittelyn sisältävän kaiken sen, jonka takia kohde on valittu mukaan. Pyrin vähentämään tätä riskiä muun muassa sillä, että mukaan tulevien kohteiden valintaperusteet ovat riittävän yksityiskohtaiset ja esiteltävä aihe selkeästi rajattu. Lisäksi koetan mahdollisuuksien mukaan tutustua vierailukohteisiin myös paikan päällä. Haasteellista voi olla myös saada viljelijöitä tai muita yrittäjiä innostumaan esittelemään tilaansa sekä yleisesti ottaen että teeman kannalta. (Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007, 3-11.)

5.1 Tavoitteet

Tärkeimpänä tavoitteenani ammattimatkojen suunnittelussa on luoda niin mielenkiintoiset suunnitelmat, että hanke tulee hyödyntämään niitä. Uskon tämän olevan toiveena myös hankkeen puolelta. Tavoitteena on, että jokainen vierailukohde on innovatiivinen ja sillä on ollut rohkeutta luoda uutta ja toimia muille suunnan näyttäjänä ja edelläkävijänä, jotta ammattimatkoista saisi sekä uusia ideoita että rohkeutta ja voimavaroja toteuttaa omien tilojensa kehitys- ja investointisuunnitelmia. Koulutus- ja tiedotushankkeen sisällä toimii suuri joukko

asiantuntijoita, samoin kuin vierailukohteiden viljelijät ovat alansa ammattilaisia. Verkostoitumisesta näiden toimijoiden kanssa on varmasti hyötyä tulevaisuudessa, joten kontaktien luominen onkin yksi tavoitteistani. Vierailukohteilta odotan uudenlaisia näkemyksiä valitun teeman alalta, jotta viljelijät kokevat hyötyvänsä matkasta. Tämän tavoitteen toteutumista pyrin varmistamaan tutustumalla vierailukohteisiin ennalta riittävän hyvin. Tavoitteenani on löytää vierailukohteet mahdollisimman läheltä toisiaan, jotta ajomatkat eivät kasvaisi liiaksi ja sitä kautta myös matkan aika ja hinta.

5.2 Kohderyhmä

Kohderymänä ammattimatkoille ovat Uudenmaan TE-keskuksen alueella toimivat suomen- ja ruotsinkieliset viljelijät. Koko alueella on noin 4250 tilaa, joista Nylands Svenska Lantbrukssällskapin (2006) tietojen perusteella ruotsinkielisiä maanviljelijöitä on noin 500. Valtaosalla tiloista päätuotantosuuntana on viljanviljely, sillä maidontuotantoa harjoittaa vain 430 tilaa, sianlihan tuotantoa 100 tilaa, naudanlihan tuotantoa 200 tilaa. Hankkeen toimijoiden (Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007, 12) tavoitteena on, että jokaiselle ammattimatkalle osallistuisi 20-30 henkilöä. Virran (2008, 21-22) koulutushankkeelle tekemän kyselyn perusteella valtaosa hankkeesta kiinnostuneista viljelijöistä on suomenkielisiä maitotilallisia, sillä vastaajista 93 % oli suomenkielisiä ja 87 % maitotilallisia. Kyselyä voi pitää kuitenkin vain suuntaa antavana, sillä suurin osa, noin 77 % kyselyn vastauksista saatiin Maidontuottajien seminaarista. Lisäksi vastausprosentti suhteessa viljelijöiden määrään oli hyvin alhainen. Sirpa Pussisen (2009b) mukaan Uudenmaan maaseudun tiedotushankkeen teettämän kyselyn perusteella 49 viljelijää on kiinnostunut ammattimatkasta, jos sellainen järjestettäisiin kesäkuussa 2009 ja 84 viljelijää on mahdollisesti kiinnostunut matkasta. Kysymykseen vastasi kaiken kaikkiaan 163 viljelijää. (Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007, 3-16; Uudenmaan maaseutu 2008.)

5.3 Vierailukohteet

Hankkeen projektipäällikkö Sirpa Pussinen toivoi, että suunnittelisin matkat Uudellemaalle niin, että toinen reitti olisi Itä- ja toinen Länsi-Uudellamaalla (liitteet 1 ja 2). Päävierailukohteet poikkeavat paljon toisistaan, sillä jo teemojen aiheet edellyttivät hyvin erilaisia kohteita. Pyrin kuitenkin siihen, että kaikkia kohteita yhdistäisi innovatiivisuus, rohkeus luoda uutta ja toimia muille edelläkävijänä ja suunnan näyttäjänä, jotta viljelijät saisivat ammattimatkoista uusia ideoita sekä rohkeutta toteuttaa omien tilojensa kehitys- ja investointisuunnitelmia. Molemmilla reiteillä on suunnitteluvaiheessa etsitty myös muutamia niin sanottuja varakohteita, mikäli pääkohde ei syystä tai toisesta halua esitellä tilaansa tai yritystään. Kohteista

on haettu tietoa ammattilehtien, kuten Käytännön Maamiehen ja Maaseudun Tulevaisuuden sekä internetin kautta. Osalla kohteista olen itse tai joku tuttuni on vierailut.

Länsi- ja Itä-Uudellemaalle suuntautuvien ammattimatkojen lisäksi esittelin lähialueelta neljä ylimääräistä vierailukohdetta, jotka mielestäni sopivat koulutushankkeen vierailukohteiksi. Nämä kohteet eivät mahtuneet kahteen matkasuunnitelmaan, mutta koska kohteista oli jo kerättyä tietoa, annoin materiaalini hankkeen käyttöön (liite 3). Mielenkiintoisia kohteita olisi ollut tarjolla riittämiin, joten kohteen etäisyys Uudeltamaalta ja sopivuus reitille olivat merkittävimpiä karsintakriteereitä. Lisäksi hankkeen puolelta toivottiin, että kohteet olisivat Uudellamaalla, jotta voitaisiin näyttää muille uusimaalaisille viljelijöille, että kyllä meidänkin alueella osataan. Ylimääräiset kohteet olivat Heilan lähiruokatori Heinolassa, Hietalan tilan liikkuva lämpökeskus Nastolassa, Huitin tila Lopella ja Mäkelän tilajuustola/Kannuksen tila Artjärvellä. Kolme kohteista on maatiloja ja yksi on lähiruokatori, jonka ovat perustaneet useat tilat myydäkseen omia ja muiden lähialueen yrittäjien tuotteita yhdessä suoramyyntipisteessä.

Kuten ammattimatkasuunnitelmiin hyväksytyjä tiloja, myös ylimääräisiä tiloja (liite 3) yhdistää innovatiivisuus ja erilaiset selviytymisen keinot, jonka seurauksena on elinkelpoinen tila. Huitin tilalla Lopella on keskitytty alkion siirtoon sekä tuontiin ja vientiin, kun laajentaminen ei ollut mahdollista, kun taas Kannuksen tilalla keskityttiin juuston valmistamiseen tilan omasta maidosta ja perustettiin sitä varten Mäkelän tilajuustola. Hietalan tilalla esittelyssä ei olekaan tilan tuotantosuunta vaan ympäristö- ja prosessiteemoihin liittyvä lämpökeskus, joka toimii puupelletillä ja jota voidaan liikutella paikasta toiseen, sillä lämpökeskus on teräskon-tissa täysperävaunun päällä. Lämpökeskuksen investoinnin takaisinmaksuaika lyhenee, kun laitosta voidaan käyttää eri kohteissa ympäri vuoden. Kolmen tilan lisäksi ylimääräisenä kohteena on Heilan lähiruokatori, joka on uudenlainen lähiruokakauppa, sillä siellä myydään yli sadan jatkojalostajan, alkutuottajan ja käsityöläisen tuotteita yli 1000 m²:n kokoisessa kaupassa. Maksu tuotteista tapahtuu kootusti kassalla, toisin kuin yleensä torilla. Heilan lähiruokatori on uudenlainen keino pienille lähialueen tuottajille saada tuotteitaan esille, vieläpä paremmalla katteella, sillä välikäsiä on vähemmän.

5.3.1 Ammattimatka Länsi-Uudellemaalle

Länsi-Uudellemaalle suunniteltu ammattimatka (liite 1) suuntautuu Lohjan ja Vihdin lähistölle ja reitin pääkohteina ovat uusi maakaasulla toimiva kuivaamorakennus Soltin tilalla Lohjalla, Alitalon viinitila Lohjanharjulla, jossa tuotetaan oman tilan omenoista viinejä ja siidereitä, sekä MTT:n tutkimuskeskus Vakola, jossa tutustutaan työkoneiden testaukseen, uuteen teknologiaan, ajankohtaisiin asioihin kasvinviljelyn suhteen sekä käydään pellonpiennarkatselmuk-

sella. Alitalon viinitila toimii matkan varrella myös lounaspaikkana, josta on mahdollista tilata ruokailu halukkaille. Varavaihtoehtoina länsireitillä on Kylä-Isotalon tilan uusi alipainekuivuri-rakennus Salossa ja lounasvaihtoehtona Katteluksen tila Mustiolla, joka on erikoistunut tilausravintolan lisäksi maaseutumatkailuun ja ravustukseen. Koulutushankkeen teemoista ammattimatalla tulee esille prosessien teema uuden teknologian kautta sekä johtamisen ja liiketoiminnan teema Alitalon viinitilan määrätietoisen ja asiakaslähtöisen kehittämisen kautta.

Matkoja suunniteltaessa on pidettävä mielessä suunniteltu kohderyhmä, jonka todennäköinen edustaja on keski-ikäinen miespuoleinen viljan viljelijä, joka mahdollisesti vielä käy tilan ulkopuolella töissä. Matkojen kohteiden on oltava siis riittävän houkuttelevia, jotta hän ottaa vapaaksi yhden päivän ja maksaa osallistumisesta ammattimatalle. Matkan on annettava hänelle jotain uutta, muuten hän ei osallistu. Näiden ajatusten pohjalta rakensin kaksi hyvin erityyppistä matkaa (liitteet 1 ja 2): Länsi-Uudellemaalle suuntautuvan, viljan viljelijöille suunnitellun retken liittyen uuteen teknologiaan ja viljan viljelyssä merkittävään, syksyn ruuhkahuipun eli puinnin toimintojen tehostamiseen. Tästä lähti idea uuteen, täysin automatisoituun kuivurirakennukseen tutustumiseen. Toinen pääkohde täytyi liittyä jollain lailla ensimmäiseen, jotta matkalta saataisiin kaivattu lisäarvo. MTT:n tutkimuslaitos Vakola tutkii kasvinviljelyyn liittyviä ajankohtaisia asioita ja heillä on samoissa tiloissa myös uuden, markkinoille tulevan teknologian testaus, joten Vakolasta löytyy kaikki ajankohtainen tieto kasvinviljelystä. Tämän takia tutkimusasema oli luonnollinen valinta kyseiselle kohderyhmälle. Lounaspaikaksi valikoitui Alitalon viinitila. Kriteereinä lounaspaikalle oli läheisyys kahteen muuhun kohteeseen sekä elinvoimaisuus, paikan on tarkoitus edustaa maatilain sivuelinkeinoja parhaimmillaan, sillä kuten aiemmin mainitsin osa viljan viljelijöistä käy tilan ulkopuolella töissä. Molemmat lounasvaihtoehdoiksi soveltuvat tilat tarjoavatkin omistajilleen lisätulojen saannin tilalta käsin.

5.3.2 Ammattimatka Itä-Uudellemaalle

Itä-Uudellemaalle suunniteltu ammattimatka (liite 2) kiertää Porvoon ja Myrskylän seudulla ja matkan pääkohteina ovat biodieseliä ja sen sivutuotetta rypsirouhetta oman tilan rypsistä puristava Koivusalon tila Myrskylässä, lounaspaikkana naudanlihan tuotantoon ja markkinointiin sekä pitopalveluihin erikoistunut Bosgårdin tila Porvoossa ja kolmantena kohteena luonnonmukaisesti viljelevä Labbyn kartano, joka välittää sekä oman tilan että yhteistyökumppanien tuotteita internetkauppansa kautta suoraan kuluttajille. Biodieseliä tuottavalle Koivusalon tilalle varavaihtoehtona on vastaavanlainen Jokirannan tila Koriolla, jolloin matkan suunnan muuttuessa myös lounaspaikka vaihtuu paremmin reitille sopivaksi. Varavaihtoehto lounaspaikaksi on Helkalan Ranssi Elimäellä, jossa viljanviljelyn sivutoimena on pitopalvelua ja kokoustilojen vuokrausta. Itäreitti on pitkälti ympäristöteeman ympärille rakennettu, mutta

taloudellista näkökulmaa tulee esiin niin Labbyn kuin Bosgårdinkin tuotteiden markkinointikeinoissa.

Itä-Uudellemaalle suuntautuva matka (liite 2) pyrkii ajankohtaisuuteen kuten länteenkin suuntautunut, mutta eri näkökulmasta. Ilmastonmuutos ja sen kautta ajankohtaiseksi tulleet uusiutuvat energianlähteet ovat viime ainoina ylittäneet uutiskynnyksen useasti. Toinen ammattimatkoista syventyy näihin ympäristön kannalta merkittäviin asioihin. Ensimmäisenä vierailukohteena matkalla on biopolttoainetta rypistä puristamalla tuottava tila, joka on pioneerina kokeillut öljyn käyttöä sekä tilan työkoneissa että lämmityksessä ja kuivurissa. Toinen vierailukohteista Labbyn kartano taas antaa hyvin erityyppisen, viljelyksellisen näkökulman ympäristön suojeluun, sillä luonnonmukainen ja biodynaaminen viljely pyrkii ylläpitämään luonnon monimuotoisuutta. Vastapainona ympäristöön liittyviin tutustumiskohteisiin matkalla pyritään saamaan myös talouden teemaa esiin sekä Labbyn kartanon että lounaspaikaksi valitun Bosgårdin markkinoinnin kautta. Kuten länteen suuntautuvalla reitillä, myös tällä itäisellä lounaspaikan ehtona oli, että se antaa jotain lisäarvoa pelkän ravinnon lisäksi.

5.4 Kustannusten muodostuminen

Yksittäisen ammattimatkan kustannukset muodostuvat matka- ja kohdekuluista, mikä tässä tapauksessa tarkoittaa linja-auton vuokraamista sekä tiloille maksettavaa rahasummaa esittelystä. Koska hanke on EU-rahoitteinen, tulee palvelujen tarjoajat kilpailuttaa. Tässä tapauksessa se tarkoittaa linja-autoyhtiöiden kilpailuttamista. Olemme sopineet Sirpa Pussisen kanssa, että hän hoitaa kilpailuttamisen, mutta kyselen alustavia hintatietoja etukäteen kustannuslaskelmaa varten. Hyvinkään Liikenteen (2009) mukaan 50-paikkainen linja-auto kuljettajineen maksaa 200 kilometrin matkalta ja 8 tunnin ajalta noin 550 euroa ja samalta matkalta, mutta 10 tunnin ajalta noin 600 euroa. Kilometriarvio on annettu länteen suuntautuneen reitin (Hyvinkää - Lohja - Vihti - Hyvinkää) suunnitelman perusteella. Vierailukohteisiin on varattu 100 euroa/kohde. Osalla tiloista on tilaesittelyn hinta ilmoitettu internetsivuilla, joten laskelmissa on käytetty sitä arvoa. MTT:lle ei ole laitettu hintaa, sillä se on tutkimuslaitos.

Matka- ja kohdekustannusten lisäksi kustannuksia muodostuu matkojen markkinoinnista, sillä tiedon matkoista tulisi tavoittaa kaikki Uudenmaan viljelijät. Markkinointikanavana käytetään maksuttomia internetiä ja sähköpostia sekä maksullisista on suunnitelmissa käyttää lehti-ilmoitusta Maaseudun Tulevaisuudessa ja Landsbygdens folkissa. Lehti-ilmoituksen koon ja hinnan määrittelevät hankkeen toimijat, joten olen arvioinut kustannuslaskelmaan markkinoinnin osuuden lähinnä tulojen ja menojen erotuksena. Markkinoinnista ja sen kustannuksista on lisää kappaleessa 5.5.

*Kustannuslaskelma Länsi-Uusimaa
(Soltti, Alitalo & MTT)*

Linja-auto	600 €
Alitalo	42 €
Åström	100 €
MTT	0 €
Markkinointi	300 €
Menot yhteensä	1042 €

Matka 35 €/hlö

Tavoite 30 henkilöä

Tulot yhteensä 1050 €

*Kustannuslaskelma Itä-Uusimaa
(Koivusalo, Bosgård & Labby)*

Linja-auto	600 €
Koivusalo	100 €
Bosgård	100 €
Labby	80 €
Markkinointi	170 €
Menot yhteensä	1050 €

Matka 35 €/hlö

Tulot yhteensä 1050 €

Lisämaksusta halukkaille (maksu paikan päällä):

Alitalolla lounas 11 €

Bosgårdilla lounas

5.5 Markkinointi

Markkinoinnin suurin haaste on saada viesti matkoista perille viljelijöille, sillä Uudellamaalla tiloja on 4250. Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushankkeella on omat internetsivut, joiden kautta tapahtuu myös retken mainontaa, mutta internet ei edelleenkään ole kaikkien käytössä, eivätkä uusimaaseutu.fi -sivut tunnettavuudellaan tavoita kaikkia. Kuitenkin internetin välityksellä toimivaa mainontaa voidaan pitää merkittävänä, sillä Sirpa Pussisen mukaan (Pussinen 2009a) hankkeen sivuilla käy päivittäin 100-150 vierasta ja Uudenmaan maaseudun tiedotushankkeen järjestämissä tuki-infoista saatiin kerätyksi noin 200 viljelijän sähköpostiosoitteet. Internetin lisäksi lehti-ilmoitukset Maaseudun Tulevaisuudessa ja Landsbygdens folkissa tuovat näkyvyyttä, mutta molemmissa mainostaminen on kallista. Maaseudun Tulevaisuuden (2008) hinnaston perusteella yhden palstamillimetrin hinta vaihtelee 2,55 € - 4,10 € välillä ja Landsbygdens folkissakin (2009) 1,16 € - 2,04 €. Lehtistötiedoite on varteenotettava markkinoinnin keino, mikäli aihe ylittää uutiskynnyksen. Vielä huomattavasti lehtiäkin kalliimpi vaihtoehto on postittaa kirjeet suoraan viljelijöille, joten tämä tuskin tulee kysymykseen. Muina mahdollisina markkinointikanavina voidaan pitää hankkeen omia koulutuksia sekä kuntien maaseututoimistoja ja ProAgria Uudenmaan tilalla käyviä neuvoja, varsinkin, jos he pitävät ammattimatkoja koulutuksellisesti aiheellisina.

Markkinointi on muutakin kuin mainontaa, se on suunnittelua, toimeenpanoa ja valvontaa, jossa tärkeintä on asiakaslähtöisyys. Markkinoinnin kilpailukeinoja ovat tapahtuman ja markkinoinnin lisäksi tapahtuman hinta ja jakelu, jolla tässä tapauksessa tarkoitetaan vierailukohdeiden sijaintia tai matkan lähtö- ja saapumipaikkaa. Matkan hintaan ja lähtöpaikkoihin tulee kiinnittää huomiota, sillä korkea hinta ja kaukainen sijainti rajaavat aina pois potentiaalisia osallistujia. Koska Uusimaa on laaja alue, tapahtumia on pyritty tuomaan viljelijää lähemmäs muun muassa kokoamalla linja-autoon matkustajia muutamista eri lähtöpisteistä Itä-, Keski- ja Länsi-Uudeltamaalta. Matkojen suunnittelussa on alusta asti pyritty huomioimaan kohderyhmä, jotta saataisiin kilpailuetua mahdollisiin muihin samanaikaisesti järjestettäviin tapahtumiin nähden. Keskiverto uusimaalainen viljelijä on keski-ikäinen viljatilallinen mies, joten molemmat matkoista on suunniteltu pitäen mielessä tämä tosiasia. Etukäteen Uudenmaan maaseudun tiedotushankkeen järjestämissä kevään 2009 tuki-infoissa on kartoitettu viljelijöiden kiinnostusta ammattimatkojen suhteen, mikäli sellainen järjestettäisiin kesäkuussa. Kuten aiemmin jo mainitsin, vastauksia kyseiseen kysymykseen saatiin kaiken kaikkiaan 163 viljelijältä ja myönteisiä näistä on 49 ja mahdollisesti osallistuvia 84. Tätä kartoitusta voidaan pitää yhtenä osana mainontaa, sillä tieto mahdollisesta ammattimatkasta kesäkuussa on saatu viljelijöiden tietoisuuteen. (Matilda maatilarekisteri; Anttila & Iltanen 2001, 11-58, Pussinen 2009b.)

6 Palaute matkasuunnitelmista

Opinnäytetyönäni oli tehdä Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushankkeelle suunnitelmat kahdesta ammattimatkasta, jotka he voisivat toteuttaa kesän/syksyn 2009 tai kevään 2010 aikana. Koska matkoja ei toteuteta opinnäytetyöni puitteissa, minulla ei ole mahdollisuutta saada palautetta suoraan kohderyhmältä. Tämän takia laadin suunnitelmien tilaajalle eli Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushankkeen toimijoille palautekyselyn suunnitelmistani (liite 4). Kyselyyn vastasivat projektipäällikkö Sirpa Pussinen ja projektikoordinaattori Anna Liljeström. Näiden vastausten sekä sähköpostikeskustelujen pohjalta arvioin matkasuunnitelmieni onnistumista.

Kokonaisuudessaan hankkeen palaute matkoista on ollut hyvin positiivista ja innostunutta, ja suunnittelemani kohteita on pidetty koulutushankkeelle sopivina. Erityistä kiitosta saivat matkasuunnitelmiin sisällytetyt ajomatkojen kestot ja aikataulut, jotka oli suunniteltu riittävän väljiksi sekä se, että reitit oli suunniteltu teeman ympärille, Länsi-Uudellemaalle suuntautuvan reitin aiheena oli uusi teknologia ja innovaatiot, vastaavasti Itä-Uudenmaan reitillä ympäristö ja talous. Tämä olikin alun perin hankkeelta tullut idea. Erityisen hyviä kohteita hankkeen mukaan olivat viljan viljelijöille suunnitellulla reitillä oleva maakaasulla toimiva kuivaamorakennus sekä monialaista maaseudun yrittäjyyttä esille tuovaa Alitalon viinitila.

Kehittämistäkin oli, koulutushankkeen neljää eri teemaa olisi voinut tuoda selkeämmin esille matkasuunnitelmassa, nyt kohteeseen liittyvä teema piti poimia tekstistä.

Suunnitteluprosessin aikana yhteydenpito oli hankkeen mukaan sujuvaa ja he olivat hyvin selvillä suunnitelmieni etenemisestä. Yhteydenpito tapahtui lähinnä sähköpostin välityksellä, mutta tapasimme hankkeen toimijoiden kanssa myös henkilökohtaisesti muutaman kerran. Suunnittelu eteni sovitussa aikataulussa, joka mahdollisti sen, että ensimmäinen suunnittelmistani ammattimatkoista, Länsi-Uudellemaalle suuntautuva reitti, päätettiin toteuttaa jo 4.6.2009. Toisen matkasuunnitelmani toteuttamisesta ei ole vielä tehty päätöstä, enkä siihen palautetta pyytäneenä saanut selvää vastausta. Uskonkin, että ensimmäisen toteutettavan ammattimatkan onnistuminen vaikuttaa paljolti seuraavan matkan toteuttamiseen.

7 Johtopäätökset

Suurimpana tavoitteenani aloittaessani suunnittelemaan ammattimatkoja oli se, että matkojani tulitaisiin käyttämään osana hankkeen koulutuksia. Tämä tavoite toteutui ainakin puolittain, sillä ensimmäinen ammattimatkoista, Länsi-Uudellemaalle suunniteltu reitti päätettiin toteuttaa 4.6.2009, joten matkan markkinointi on jo käynnissä. Tämä on mahdollistanut sen, että vaikka oma työnkuvani rajoittuikin vain suunnitteluun, olen päässyt osallistumaan jonkin verran myös toteutukseen muun muassa markkinoinnin osalta. Toisen ammattimatkan toteutuksesta ei ole tehty vielä päätöstä ja kuten palauteosiossakin mainitsin, uskon ensimmäisen matkan onnistumisella tai epäonnistumisella olevan merkittävä vaikutus toisen matkan toteuttamispäätökseen, vaikka matkat on täysin erillisiksi suunniteltu. On kuitenkin ollut hienoa huomata kuinka kohdeideoistani on innostuttu sekä hankkeen että viljelijöiden parissa.

Verkostoitumiseen liittyvään tavoitteen eteen olisin voinut tehdä enemmän työtä, sillä nyt olin yhteistyössä hankkeen puolelta lähinnä vain projektipäällikön ja -koordinaattorin kanssa, en niinkään hankkeen asiantuntijoiden. Eniten koin kehittyneeni tiedon haun suhteen, sillä matkan kohteet tuli sijaita lähellä toisiaan, mutta silti niissä tuli olla jotain sellaista, joka kiinnostaisi viljelijöitä ja tarjoaisi uusia ideoita. Halusin saada mahdollisimman objektiivisen kuvan jokaisesta kohteesta, joten tämän takia lähdeaineistoa yksittäistä kohdetta varten on pitänyt hakea laajalti. Kohteita valitessani olen pyrkinyt poistamaan sen mahdollisuuden, että kohteen esittelijä esittelisi niin sanotusti vääriä asioita, joten olen rajannut selkeästi sen miksi ja mitä olemme kiinnostuneet vierailulla näkemään ja kuulemaan. Toivon, että tämä välittyy myös matkan aikana kohteen esittelyhetkellä.

Ammattimatkaa ja sen vierailukohteita suunnitellessa on oltava niin sanotusti ajan hermoilla, sillä suunnittelijan tulee tuntee ammattialan uusimmat trendit sekä ennakoita tulevaisuuden suuntauksia vähintään yhtä hyvin tai jopa paremmin kuin ammattialan toimijat, tässä tapauk-

sessä viljelijät. Apunaan matkan suunnittelijalla on uusimmat julkaisut, kuten ammattilehdet ja internetin ammattiin liittyvät sivustot. Myös uusimpia tutkimuksia on suunnittelutyössä hyvä hyödyntää, sillä niiden tarkoituksena on alan kehittäminen, joten niiden käyttämät tuotteet tai suuntaukset voivat olla markkinoilla piakkoin.

Kohderyhmän ollessa laaja matkan suunnittelijan tulee joko rajata ryhmäänsä selkeästi tai tarjota mielenkiintoisia kohteita kaikille. Tämä voi tarkoittaa hyvin eri elämäntilanteessa olevia tai eri tietopohjan omaavia osallistujia. Oman haasteensa suunnitteluun tuo myös kohderyhmään ja sen toiveisiin tutustuminen, varsinkin jos se suunnittelijalle ei ole kovinkaan läheinen ennestään. Omassa työssäni olisin voinut tutustua kohderyhmään ja sen mielenkiinnonkohteisiin paremmin, jos resursseja sellaiseen esimerkiksi kyselyn muodossa olisi ollut enemmän. Juuri päättymässä olevasta koulutuksestani koen olleen hyötyä oman viljelytiedon ajantasaisuudessa, joka helpotti trendien miettimistä. Ammattikirjallisuutta ja muita uusimpia julkaisuja kuten lehtiartikkeleita olisi työtä varten voinut kuitenkin lukea vieläkin enemmän, sillä maatalous ja varsinkin siihen liittyvä teknologiaosaaminen kehittyy huimaa vauhtia.

Lähteet

Kirjalliset julkaisut

Ala-Kantti, E. & Enroth, A. 2003. Talouden ja rahoituksen suunnittelu ja seuranta. Teoksessa Enroth, A., Österman, P. & Teräväinen, H. (toim.) Laajentavien tilojen haasteet. Keuruu: Otava kirjapaino, 62-75.

Anttila, M. & Iltanen, K. 2001. Markkinointi. 5. uudistettu painos. Porvoo: WS Bookwell.

Eskola, E., Louhelainen, K. & Pyykkönen, M. 2005. Henkilöriskien hallinta. Teoksessa Jokipii, P., Teräväinen, H. & Helin, J. (toim.) Maatilan riskien hallinta. Keuruu: Otavan Kirjapaino, 23-38.

Hakuopas 2009. Maaseutuviraston julkaisu 2/2009. Helsinki: Edita Prima.

Hakuopas 2008. Maaseutuviraston julkaisu 2/2008. Helsinki: Edita Prima.

Heikkilä, H. 2001. Yrittämällä tuloksiin. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Jokipii, P. 2006. Maatilayrityksen kilpailukyky. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino.

Jokipii, P. & Leppälä, J. 2005. Maatilan johtaminen ja riskienhallinta. Teoksessa Jokipii, P., Teräväinen, H. & Helin, J. (toim.) Maatilan riskien hallinta. Keuruu: Otavan Kirjapaino, 4-22.

Kallioniemi, M. (toim.) 1998. Kolmisäikeinen köysi ei katkea. Tapausesimerkkejä maatilojen välisestä yhteistyöstä. Mikkeli: Oswald-Interkopio.

Karttunen, J., Tuure, V-M. & Kaila, E. 2008. Maatilan töiden organisointi. Teoksessa Rikkinen, P., Harmoinen, T. & Teräväinen, H. (toim.) Maatilayrityksen menestystekijät. Porvoo: WS Bookwell, 45-52.

Kauppila, R. 2007. Ihmisen tapa oppia. Juva: WS Bookwell.

Leppilampi, A. 2002. Yhteistoiminnallinen oppiminen aikuiskoulutuksessa. Teoksessa Sahlberg, P. & Sharan, S. (toim.) Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja. Porvoo: WS Bookwell, 286-307.

Leppälä, J., Vesala, H., Vesala, K., Suutarinen, J. & Sinisalo, A. 2008. Yrittäjyys ja hyvinvointi. Teoksessa Rikkinen, P., Harmoinen, T. & Teräväinen, H. (toim.) Maatilayrityksen menestystekijät. Porvoo: WS Bookwell, 95-98.

Mattila, T., Rikkinen, P., Karhula, T. & Enroth, A. 2008. Onnistuminen investoinneissa. Teoksessa Rikkinen, P., Harmoinen, T. & Teräväinen, H. (toim.) Maatilayrityksen menestystekijät. Porvoo: WS Bookwell, 82-94.

Mäkelä K., Klemola, E. & Lahin, P. 1999. Opas maatilan töiden suunnitteluun. Työtehoseuran julkaisuja 369. Helsinki: Tummavuoren kirjapaino.

Pentti, S. 2003. Konekapasiteetin mitoitus. Teoksessa Enroth, A., Österman, P. & Teräväinen, H. (toim.) Laajentavien tilojen haasteet. Keuruu: Otava kirjapaino, 44-54.

Puurunen, M. 2003. Tilakoon vaikutus maatalouden kannattavuuteen. Teoksessa Enroth, A., Österman, P. & Teräväinen, H. (toim.) Laajentavien tilojen haasteet. Keuruu: Otava kirjapaino, 5-12.

Rajala, J. 2006. Luonnonmukainen maatalous. Toinen korjattu painos. Mikkeli.

Rikkonen, P., Tuure, V-M., Meriläinen, P., Suutarinen, J., Leppälä, J., Sinisalo, A. & Jokipii, P. 2008. Liiketoimintaosaaminen ja tiedonhallinta. Teoksessa Rikkonen, P., Harmoinen, T. & Teräväinen, H. (toim.) Maatilyrityksen menestystekijät. Porvoo: WS Bookwell, 9-32.

Suutarinen, J., Suokannas, A., Kaihilahti, J., Manninen, E. & Kokko, P. 2005. Toimintariskit heikentävät työn tehokkuutta. Teoksessa Jokipii, P., Teräväinen, H. & Helin, J. (toim.) Maatilan riskien hallinta. Keuruu: Otavan Kirjapaino, 47-77.

Tynjälä, P. 2002. Oppiminen tiedon rakentamisena. 1.-3.painos. Tampere: Tammer-Paino.

Virta, M. 2008. Uudenmaan maidontuottajien koulutustarveselvitys. Laurea AMK, opinnäyte-työ. Helsinki: Yliopistopaino.

Elektroniset julkaisut

Hiltunen, S., Ahro, J. & Lepänjuuri, M. 2007. Luonnon monimuotoisuus ja tuet. Viitattu 13.1.2009. http://www.pirmk.fi/lomakkeet/lumo_opasnetti.pdf

Kinnunen, S. 2006. SPV prosessi. Viitattu 11.2.2009. <http://www.maaseutukeskus.fi/pk/spv/index.htm>

Landsbygdens Folk 2009. Ilmoitukset Landsbygdens Folk -lehdessä. Viitattu 13.4.2009. http://www.slc.fi/lf_annonsera_fin.asp

Maatalouden ympäristötuen sitoumusehdot 2007. Viitattu 13.1.2009. <http://lomake.mmm.fi/ShowFile?ID=21734&LUOKKA=597>

Maaseudun Tulevaisuus 2008. Ilmoitushinnat ja -ehdot 1.1.2009. Viitattu 13.4.2009. http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/ota_yhteytta/mediatiedot/fi_FI/ilmoitushinnat_ja_ehdot/

Maatilan Pirkka 2000. Täsmäkalkitus ottaa ensiaskeleitaan. K-maatalouden asiakaslehti 4/2000. Viitattu 15.2.2009. http://www.maatilan.pirkka.fi/mp4_00/otsikko13.htm

Matilda maatilarekisteri. Tilastokeskuksen laskentaohjelma. Viitattu 19.12.2008. http://www.matilda.fi/servlet/page?_pageid=568,570,193&_dad=portal30&_schema=PORTAL30

Mela 2008. Sukupolvenvaihdosluovutus. Viitattu 11.2.2009. <http://www.mela.fi/Sisaltosivu.aspx?path=172,116,490,492,493>

MTK-Uusimaa 2008. Uudenmaan maataloustuottajain liitto. Viitattu 16.1.2009. <http://www.mtk.fi/liitot/uusimaa/>

Nylands Svenska Lantbrukssällskap 2006. Viitattu 15.2.2009. <http://www.nsl.fi/>

Opintoluotsi 2008. Maatalousalan perustutkinto. Viitattu 11.2.2009. http://www.opintoluotsi.fi/fi-FI/koulutusalat_ja_ammattit/opetusohjelma.aspx?StudyProgrammId=69f1d256-0b38-47b2-8d6b-c95526540d01

Sukupolvenvaihdos 2009. Viitattu 11.2.2009. http://www.farmit.net/farmit/fi/05_talous/09_Sukupolvenvaihdos/index.jsp

Sukupolvenvaihdos maatilalla 2005. ProAgria Etelä-Pohjanmaan julkaisu. Viitattu 11.2.2009.
https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/proagria_etelapohjanmaa/Palvelut/Talousneuvonta/Sukupolvenvaihdos/Sukupolvenvaihdosopas/spv%20opas%202005.pdf

Täsmäviljely 2009. Viitattu 15.2.2009.
http://www.farmit.net/farmit/fi/03_kasvinviljely/13_tasmaviljely/index.jsp

Uudenmaan maaseutu 2008. Viitattu 23.12.2008.
<http://www.uusimaaseutu.fi/etusivu.asp>

Uudenmaan maaseutuyritysstrategia vuoteen 2012. Viitattu 19.12.2008.
<http://www.te-keskus.fi/Public/download.aspx?ID=4179&GUID={FF2B438E-AC78-425C-8C53-4860F0A9F818}>

Julkaisemattomat lähteet

Hyvinkään Liikenne Oy. 2009. Puhelinkeskustelu 27.3.2009. Viitattu 27.3.2009.

Pussinen, S. 2009a. Sähköpostiviesti 14.4.2009. Viitattu 14.4.2009.

Pussinen, S. 2009b. Sähköpostiviesti 17.4.2009. Viitattu 19.4.2009.

Työryhmien muistiot 2008. Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushankkeiden työryhmien muistiot joulukuulta 2008. Viitattu 7.1.2009.

Uudenmaan maatalousyrittäjien koulutushanke 2007. Hankesuunnitelma. Viitattu 23.12.2008.

Liitteet

Liite 1 Suunnitelma ammattimatkasta Länsi-Uudellemaalle	35
Liite 2 Suunnitelma ammattimatkasta Itä-Uudellemaalle	44
Liite 3 Muita kohteita	51
Liite 4 Palautekysely ammattimatkoista.....	56

Suunnitelma ammattimatkasta Länsi-Uudellemaalle*Aiheena uusi teknologia, prosessien kehittäminen, tuotekehittely ja ajankohtaiset asiat*

<i>Kohteet</i>	Soltin tila, Lohja Kylä-Isotalon tila, Salo	Maakaasulla toimiva kuivuri Alipainekuivuri (Varsinais-Suomi)
	Alitalon viinitila, Lohja Katteluksen tila, Mustio	Omenat, viinien tuotanto, lounas Maaseutumatkailu, ravut, lounas
	MTT Vakola, Vihti	Traktorien testaus, uusi teknologia

Kohde-esittelyt

Soltin tila, Lohja	37
Alitalon viinitila, Lohja	38
MTT:n tutkimusyksikkö Vakola, Vihti	40
Kylä-Isotalon viljatila, Kanunki (Salo)	41
Katteluksen tila, Mustio.....	43

*Ajoaika-arviot (Eniro)**Lähtö- ja paluupaikkaehdotukset Hyvinkää tai Lohja.*

Hyvinkää	Soltin tila, Lohja	1 h	(60 km)
Lohja	Soltin tila, Lohja	15 min	(10 km)
Soltin tila, Lohja	Alitalon tila, Lohja	45 min.	(30 km)
Alitalon tila, Lohja	MTT Vakola, Vihti	1 h 15 min	(55 km)
MTT Vakola, Vihti	Hyvinkää	45 min	(45 km)
MTT Vakola, Vihti	Lohja	30 min	(33 km)
Varavaihtoehto:			
Hyvinkää	Kylä-Isotalon tila, Salo	2 h	(140 km)
Lohja	Kylä-Isotalon tila, Salo	1 h	(80 km)
Kylä-Isotalon tila, Salo	Katteluksen tila, Mustio	1h	(65 km)
Katteluksen tila, Mustio	MTT Vakola, Vihti	1h	(67 km)
MTT Vakola, Vihti	Hyvinkää	45 min	(45 km)
MTT Vakola, Vihti	Lohja	30 min	(33 km)

Aikataulusuunnitelma Länsi-Uusimaa (Soltti, Alitalo & MTT)

Lähtö Hyvinkäältä

7.30 - 8.00	Hyvinkää Agrimarket, lähtökahvit
8.00 - 9.00	Ajo Hyvinkää - Soltin tila, Lohja (60 km) (MTK:n tai TE-keskuksen info bussissa?)
9.00 - 11.00	Tilaesittely Soltti (2 h)
11.00 - 11.45	Ajo Soltin tila - Alitalon tila (30 km)
11.45 - 13.45	Tilaesittely & lounas Alitalo (2 h)
13.45 - 15.00	Ajo Alitalo - MTT (55 km) (MTK:n tai TE-keskuksen info bussissa?)
15.00 - 16.15	Esittely MTT Vakola (1 h 15 min)
16.15 - 17.00	Ajo MTT - Hyvinkää (45 km)

TAI

Lähtö Nummelasta

7.45 - 8.15	Nummelan S-rauta, lähtökahvit?
8.15 - 8.30	Ajo Nummela - Soltin tila, Lohja (12 km)
8.30 - 10.30	Tilaesittely Soltti (2 h)
10.30 - 11.15	Ajo Soltin tila - Alitalon tila (30 km)
11.15 - 13.15	Tilaesittely & lounas Alitalo (2 h)
13.15 - 14.30	Ajo Alitalo - MTT (55 km) (MTK:n tai TE-keskuksen info bussissa?)
14.30 - 16.00	Esittely MTT Vakola (1 h 30 min)
16.00 - 16.30	Ajo MTT - Nummelan S-rauta (15 km)

Ajoajat on otettu Eniron arvioiden mukaan ja pyöristetty ylöspäin.

Lisätty 15 min lisäaikaa Vakolan vierailuun lähdettäessä Nummelasta verrattuna Hyvinkäältä lähtöön.

Soltin tila toivoi kahta tuntia ja tilaesittelyyn & lounaaseen Alitalolla menee oletettavasti myös aikaa.

*Kustannuslaskelma Länsi-Uusimaa
(Soltti, Alitalo & MTT)*

Linja-auto	600 €
Alitalo	42 €
Åström	100 €
MTT	0 €
Markkinointi	300 €
Menot yhteensä	1042 €

Matka	35 €/hlö
Tavoite 30 henkilöä	
Tulot yhteensä	1050 €

Lisämaksusta halukkaille (maksu paikan päällä):
Alitalolla lounas 11 €

Soltin tila, Lohja

Tilan esittely

Soltin sukutila Lohjalla on ollut Petteri Åströmin omistuksessa vuodesta 2005 lähtien. Peltohehtaareja tilalla on noin 200. Päätuotantomuotona on viljanviljely ja tilalla viljellään pääasiassa leipävehnää, mallasohraa, rypsiä ja kauraa. Tila on vienyt ohraa myös Venäjälle. Tilan isäntä on valittu Lohjan kaupunginvaltuutetuksi vuonna 2008 ja on aktiivinen Suomen Nuorkauppakamarin jäsen.

Åströmin tilalle rakennettiin vuonna 2008 ensimmäinen maakaasua käyttävä kanavapolttimella varustettu täysin automaattinen kuivaamorakennus Suomessa. Kuivuriin mahtuu 430 hehtolitraa viljaa ja tilan tarkoituksena on kuivata vuosittain noin kaksi miljoonaa kiloa viljaa. Uutta kuivuria ei päästy kokeilemaan vielä syksyllä 2008, joten ensi kerran se on käytössä syksyllä 2009. Kuivuri on toteutettu alipainetekniikalla, mutta sen polttoaineena on öljyn sijaan maakaasu. Maakaasu on pidemmän päälle öljyä taloudellisempi ratkaisu. Lisäksi kuivauksessa saavutetaan suuri teho edullisesti, kun lämpöä ei hukkaannu savukaasujen mukana. Kaasun etuna öljyyn nähden on myös sen helppo ja tarkka lämpötilan säätely. Maakaasun lisäksi kuivuri toimii neste- tai biokaasulla.

Valintaperusteet

Maakaasukäyttöinen kuivuri on vielä harvinaisuus Suomessa, mutta niiden määrä tulee varmasti lisääntymään öljyn hinnan noustessa. Tämän takia suuret tilat sekä yhteiskäyttöön kuivuria harkitsevat mieltivät varmasti maakaasua yhtenä vaihtoehtona, mikäli se vain lähialueelle on saatavilla. Soltin tila soveltuu prosessien teeman vierailukohteeksi viljanviljelijöille. Tilan ja kuivuriesittelyn lisäksi tilalla voisi olla esimerkiksi pellonpiennarkatselmus, sillä viljelvät kasvit ovat hyvin tyypillisiä.

Åströmin Soltin tilan vaihtoehtona on Äijälän Kylä-Isotalon tila, sillä molemmissa on uudehko innovatiivinen kuivurirakennus.

Lisätietoja tilasta

Soltin tila (Petteri Åström)
Soltintie 14 08680 LOHJA
puh.040 501 8004 petteri.astrom@pp1.inet.fi

Henriksson, S. 2009. EU:n maataloustuet uppoavat kuluihin. Länsi-Uusimaa 27.2.2009.
<http://www.lansi-uusimaa.fi/Uutiset/K kaikki- uutiset/EU-n-maataloustuet-uppoavat-kuluihin>

Mustonen, E. 2009. Maakaasulla tehoa. Käytännön maamies 3/2009, 42-49.
<http://www.kaytannonmaamies.fi/artikkelit/maakaasulla-tehoa-viljankuivaukseen> (osa artikkelista)

Pelto-Timper, J. 2008. Petteri Åström rakensi maakaasukäyttöisen viljankuivurin. Gasetti 3/2008, 14-15. Gasun konsernin sidosryhmälehti.
http://www.gasum.fi/gasumyrityksena/media2/julkaisuja/Documents/Gasetti%202008/Gasetti_3_2008.pdf

Alitalon viinitila, Lohja

Tilan esittely

Alitalon viinitilalla Lohjan Lohjansaarella on viljelty omenia vuodesta 1973 lähtien. Nykyään Sanna ja Marko Maulan omistamalla tilalla omenatarhojen yhteisala on noin 17 hehtaaria ja siellä kasvaa noin 13 000 omenapuuta. Mauloille tila siirtyi Sannan vanhemmilta Kaisa ja Sep-po Söderbergiltä vuonna 2005. Omenien tuotannon ympärille on perustettu yritys vuonna 1996 Ciderberg Oy, jonka tehtävänä on valmistaa tilan tuotteista omenaviinejä, -siidereitä, -likööriä ja -mehuja, joita tarjoillaan tilan yhteydessä toimivassa tilaus- ja anniskeluravintolassa ja myydään tilan viinimymälässä.

Omenat ja niiden jatkojalostus ovat tilan pääasiallinen tuotantomuoto, jonka ympärille on kehitelty muunlaisia toimintoja, kuten omenoihin liittyviä retkiä ja ohjelmapalveluja. Lisäksi Alitalon tilalla on pienimuotoinen kotieläinpiha, jossa on hevosia, lampaita, sikoja, kaneja sekä vuohia. Alitalon viinitilan tuotteille on myönnetty Maakuntien Parhaat -merkki vuonna 1998, sekä se on palkittu kuukauden maatilana vuonna 2003.

Valintaperusteet

Alitalon viinitila sopii kahden muun kohteen väliin lounaspaikaksi, ja tuo samalla erilaisia näkökulmia perinteiseen maatalouteen ja jatkojalostukseen. Tila sopii myös johtamisen tai talouden teeman kohteeksi, sillä tila on kehittänyt omenoiden ja viinin tuotantoaan ammatillisesti ja määrätietoisesti siitä lähtien, kun tilaviinien tuotanto tuli vuonna 1998 Suomessa mahdolliseksi. Tilan omenatarhoja on laajennettu tuotannon kasvaessa vuodesta 1986, jolloin tilalla oli vielä 5 hehtaaria omenaa. Samoin tuotteiden suhteen tila on pyrkinyt pysymään ajan hermolla. Kymmenen vuotta sitten tilalla valmistettiin vain kahta tuotetta, puolikuivaa viiniä ja puolimakeaa siideriä. Nyt tilan valikoimissa on 11 erilaista viiniä ja 3 siideriä.

Lisätietoja tilasta

Tilaesittely/opastettu kierros	42 €/ryhmä
Viininmaistajaiset	alk. 5 €/hlö
Lounas noutopöydästä	alk. 11 €/hlö

Alitalon viinitila & Ciderberg Oy (Sanna ja Marko Maula, Kaisa Söderberg)
Pietiläntie 138 08800 Lohjansaari, Lohja
p. 019 349 120, 050 371 2342 tai 0500 707 040 (viimeisin nro palvelee ruotsiksi)
sanna.maula@ciderberg.fi

www.ciderberg.fi

Aaltonen, T. 2008. Omenaviinitila elää luonnon tahdissa. Turun Sanomat, talous-liite 28.10.2008.
<http://www.apukyna.fi/artikkelit/ts-28-10-2008.html>

Ilpala, M. 2006. Alitalon tilalla omenasta tehdään viiniä ja siideriä. Turun Sanomat, 28.8.2006.
<http://www.turunsanomat.fi/kotimaa/?ts=1,3:1002:0:0,4:2:0:1:2006-08-28,104:2:401149,1:0:0:0:0:0>

Ilpala, M. 2003. Himotuin hedelmä on suuri ja punainen. Turun Sanomat 14.9.2003.
<http://www.turunsanomat.fi/sunnuntai/?ts=1,3:1012:0:0,4:12:0:1:2003-09-14,104:12:175148,1:0:0:0:0:0>

Ilpala-Klemm, M. 2008. Viinitilat valmiita liköörikauppaan. Turun Sanomat 13.8.2008.
<http://www.ts.fi/kotimaa/?ts=1,3:1002:0:0,4:2:0:1:2008-08-13,104:2:558214,1:0:0:0:0:0>

Maakuntien Parhaat 1998. Alitalon omenaviinitila Ciderberg.

<http://www.agronet.fi/cgi-bin/mkl/parhaat.cgi?details=5>

MTK 2003. Alitalon tila Lohjansaaressa Lohjalla Uudellamaalla.

http://www.mtk.fi/mtk/ajankohtaista/kuukauden_yritykset/kuukauden_maatilat/kuukauden_maatila2003/fi_FI/alitalo/

Perttilä, M. 2008. Tällä hetkellä omenasato näyttää ihan hyvältä. Länsi-Uusimaa 5.8.2008.

<http://www.lansi-uusimaa.fi/Uutiset/Arkisto/2008/08/05/Talla-hetkella-omenasato-nayttaa-ihan-hyvalta>

MTT:n tutkimusyksikkö Vakola, Vihti

Esittely

Tutkimusyksikkö Vakola Vihdissa on yksi kuudesta Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskusten yksiköistä. 68 henkilöä työllistävä Vakola on erikoistunut maatalousteknologian tutkimiseen. Vakolalla on pitkä historia takanaan, se aloitti vuonna 1902 maatalouskoneiden koetus-toimintansa nimellä Maatalousseurojen väliaikainen konetarkastuslaitos. Laitoksesta tuli osa Maatalouden tutkimuskeskusta vuonna 1993. Nykyisin Vakola tutkii maatalouden koneita, rakennuksia ja teknologisia järjestelmiä. Lisäksi laitos mittaa, testaa, tarkastaa ja sertifioiduista laitteista, koneista ja ajoneuvoista tutkimustilallaan, jossa on 150 hehtaaria peltoa ja 500 hehtaaria metsää.

Vakolan sisällä on muun muassa mittaus- ja standardisointivastuualue, jonka aikaa vievin tehtävä on traktorien tyyppitarkastusten tekeminen traktoridirektiivin mukaisesti. Lisäksi yksikössä tehdään traktoreiden ja erilaisten työkonoiden ohjaamorakenteiden lujuuskokeita, joissa testataan ohjaamorakenteen kestävyyttä esimerkiksi koneen kaatuessa.

Valintaperusteet

Vakolan tutkimusyksikössä on esillä uusinta traktori- ja työkoneteknologiaa ja uskon, että sopimuksen mukaan myös niiden testaamista sekä sisällä (lujuustestit) että ulkoradalla on mahdollista päästä seuraamaan. Tutkimuslaitoksen tiloihin on yksittäisen henkilön hankala päästä tutustumaan, joten se varmasti siitäkin syystä herättää kiinnostusta ja toimii jonkin enemmän käytännön toimintaan liittyvän kohteen vastapainona.

Lisätietoja

MTT Vihti
Vakolantie 55 03400 Vihti
p. 09 224 251 (vaihe)

Kallioniemi, M. 2005. Mitä MTT Vakolassa tapahtuu ja tutkitaan. Teoksessa Kallioniemi, M. (toim.) 2005. Teknologialla tulosta, 89-92.
<http://www.mtt.fi/mtts/pdf/mtts85.pdf>

MTT 2009a. Mittaus ja testaus
<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/www/Palvelut/Vihdin%20palvelut/Mittaus%20ja%20testaus>

MTT 2009b. Standardisointi.
<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/www/Palvelut/Vihdin%20palvelut/Standardisointi>

Kylä-Isotalon viljatila, Kanunki (Salo)

Tilan esittely

Kylä-Isotalon viljatilan entisen Kuusjoen (nyk. Salon) Kanungissa omistavat Mika ja Maria Äijälä. Äijälät ovat viljelleet tilaa vuodesta 1987 saakka koko ajan laajentaen ja kehittäen tuotantoaan. Tilan isännällä on taustallaan maataloustekninen koulutus, mutta hän on myös työskennellyt tilalla lähes koko ikänsä. Vuonna 2007 tilalla oli viljelyksessä 405 hehtaaria peltoa. Päätuotantosuuntana on siemenviljely, viljelykasveina syys- ja kevätvehnä, mallas- ja siemenohra, kevätropsi, kaura sekä nurmi. Tila sai kunniamaininnan Vuoden tila -kilpailussa vuonna 2002. Perusteluina kunniamaininnalle oli hyvä verkostoituminen ja olemassa oleva strategia tulevaisuuden varalle, lisäksi vahvuuksina mainittiin näkyvyys, imago ja markkinointi.

Mika Äijälä osallistui 1998 laatukurssille, jonka seurauksena tilalle tehtiin laatukäsikirja. Laatuvarma ry sertifioi tilan laatujärjestelmän vuonna 2001 ja uusi sertifiointin vuonna 2004 tilan ympäristöjärjestelmän sertifiointin yhteydessä. Tilan sertifioitu ympäristöjärjestelmä oli ensimmäinen koko Suomessa. Ympäristö- ja laatujärjestelmien sertifiointi tarkoittaa sitä, että tilan laatu- ja ympäristöjärjestelmät ovat ulkopuolisen puolueettoman arvioijan tarkastamia. Lisäksi viljelyä on kehitetty olemalla mukana muun muassa Kemiran ja myöhemmin Agrimarketin ylläpitämässä Kasvuohjelmassa.

Tilan erikoisuutena on vuonna 2000 rakennettu Antti-Teollisuuden alipainekuivuri, joka oli kokoluokassaan ensimmäisiä Suomessa. Kuivurilla voi kuivata vuorokaudessa 20-30 hehtaarin sadon ja sen seitsemään siiloon mahtuu viljaa yhteensä 1050 kuutiota. Alipainekuivurissa ilmaa imetään kuivurin ja siellä olevan kostean viljan läpi poistopuolella sijaitsevalla imurilla, joten idea perustuu siihen, että riittävän alhaisessa paineessa viljan lämpötila nousee ja kosteus alkaa haihtua viljasta.

Valintaperusteet

Kylä-Isotalon viljatilasta löytyy mahdollisuuksia kaikkiin neljään teemaan, sillä johtamisen ja liiketoiminnan, sekä talouden kannalta tilaa on kehitetty vuosien saatossa rohkeasti ja ammattitaitoisesti. Tila on sekä laajentanut toimintaansa 2000-luvun aikana pinta-alaltaan puolet aiempaa suuremmaksi että kehittänyt ammatillista viljelytietoutta Kasvuohjelmien avulla. Lisäksi tila on kehittänyt imagoaan ja yritystietouttaan laatujärjestelmän ja ympäristötietouttaan ympäristöjärjestelmän avulla. Ympäristöjärjestelmän luomisprosessi, sekä sen käyttö käytännössä voisi sopia ympäristöteeman aiheeksi, kun taas prosessien teemassa voi esitellä tilalla olevaa uutta kuivurityyppiä, alipainekuivuria. Tilasta saisikin varmasti eniten irti esitellämällä tilan ja kuivurirakennuksen lisäksi tilaa myös muusta, esimerkiksi liiketoiminnan näkökulmasta, sillä tila on verkostoitunut muun muassa kehittäkseen osaamistaan niin Kasvuohjelman kuin asiantuntijaringinkin kautta.

Kylä-Isotalon vaihtoehtona on Åströmin Soltin tila, sillä molemmissa on uudehko innovatiivinen kuivurirakennus.

Lisätietoja tilasta

Kylä-Isotalon viljatila (Mika ja Maria Äijälä)
Kuttilantie 413 25340 Kanunki
mika.ajjala@pp.inet.fi p. 02 7347688

Agrimarket 2007. Kasvuohjelmatilat. Kuusjoki, Kylä-Isotalo, kasvinviljely.
http://www.agrimarket.fi/Maatalous_ja_Elaimet/Kasvuohjelmat/Kasvuohjelmatilat_2007/Kuusjoki_Kyla-Isotalo_kasvinviljely/

- Agrimarket 2008. Kasvuohjelmatilatoiminta 2008. Salo, Mika Äijälän tila.
http://www.agrimarket.fi/Maatalous_ja_Elaimet/Kasvuohjelmat/Kasvuohjelmatilatoiminta_2008/Salo_Mika_Aijalan_tila/
- Friman, L. 2004. Maanviljelijä tekee työtä luonnon armoilla.
http://www.opintoluotsi.fi/fi-FI/artikkelit/maanviljelijä_tekee_työtä_luonnon_armoilla/
- Kavén, H. 2001. Ensimmäiset maatilat saivat todistuksen laatutyöstään. Turun Sanomat 13.3.2001.
<http://www.turunsanomat.fi/kotimaa/?ts=1,3:1002:0:0,4:2:0:1:2001-03-13,104:2:67387,1:0:0:0:0:0:>
- KM 2000. Katettu pyörösiilokuivaamo vai kuivuri ilman kuivaamorakennusta. Käytännön maamies 7.8.2000.
<http://www.kaytannonmaamies.fi/arkisto/km-800/katettu-pyoroosiilokuivaamo-vai-kuivuri-ilman-kuivaamorakennusta>
- Knuutila, E. 2002. Kylä-Isotalon viljatalo: Kylä-Isotalon viljatila, Maria ja Mika Äijälä, Kanunki
<http://www.proagria.fi/vuodenmaatila/maatila.asp?TilalD=11>
- Laatuvarma 2004. Laatuvarma sertifioi ensimmäisen ympäristöjärjestelmän. Tiedote 5.8.2004
[http://www.ruokatieto.fi/finfood/Laatuvarma.nsf/bd5c1f42ab892b37c2256e1a00415a74/806bf7309e0ebf07c2256e1a004937b2/\\$FILE/Tiedote_Kyl%C3%A4-Isotalontila.doc](http://www.ruokatieto.fi/finfood/Laatuvarma.nsf/bd5c1f42ab892b37c2256e1a00415a74/806bf7309e0ebf07c2256e1a004937b2/$FILE/Tiedote_Kyl%C3%A4-Isotalontila.doc)
- Maatilan Pirkka 2001. Sadon laatu parani useita pennejä kilolta. K-maatalouden asiakaslehti 1/2001.
http://www.maatilan.pirkka.fi/mp1_01/otsikko22.htm
- Mattsson, U. 2004. Ympäristöjärjestelmän toivotaan tuovan myös taloudellista tulosta. Turun Sanomat 15.8.2004.
<http://www.turunsanomat.fi/kotimaa/?ts=1,3:1002:0:0,4:2:0:1:2004-08-15,104:2:243790,1:0:0:0:0:0:>
- Pura, S. 2006. Huolellisuus avainsana rypsin satoihin.
http://www.farmit.net/farmit/fi/08_foorumi/001_lehti/08_1_2006/Boreal_huolellisuus_rypsi.pdf
- Tuovinen, P. 2000. Vuorokaudessa kuivaksi 20-30 hehtaarin sato. Maatilan Pellervo kesäkuu 2000.
http://www.pellervo.fi/maatila/6_y00/vuorok.htm

Katteluksen tila, Mustio

Tilan esittely

Katteluksen maaseutumatkailutila Mustiolla tarjoaa puitteet juhlien ja kokousten sekä lomaviettoon idyllisessä maaseutumaisemassa. Tilalla on tilausravintolan yhteydessä kaksi juhlasalia, 120-140 hengelle suunniteltu talliravintola, joka toimii vanhassa hevostallissa, ja pienempi, vanhassa viljamakasiinissa oleva 70-paikkainen makasiiniravintola. Lisäksi tila vuokraa majoitustilaa useissa mökeissä sekä järjestää ohjelmapalveluja yhteistyössä lähialueen yrittäjien kanssa. Yksi ohjelmapalveluista on tilan isännän järjestämä ravustus, sillä tila on erikoistunut rapujen kasvatukseen.

Katteluksen tilalla on ollut maataloustoimintaa yli 250 vuoden ajan. 2000-luvulla nykyisten omistajien Kaarina ja Erik Nordströmin myötä maanviljelys on vähentynyt ja maaseutumatkailuun on panostettu. Tilausravintola aloitti toimintansa 2000-2001. Katteluksen maaseutumatkailuyritykselle on myönnetty Maakuntien parhaat -tunnustus vuonna 1998, joten tilan kehittäminen nykyiselleen on ollut pitkäjänteistä.

Valintaperusteet

Katteluksen tila sijaitsee hyvien kulkuyhteyksien päässä Turun moottoritien läheisyydessä ja on siksi hyvä vaihtoehto lounaspaikaksi tilavierailujen välillä. Tilalla on pitkä historia maatalousalalla, vaikkei nykyinen toimintamuoto enää perusviljelyä olekaan. Tilalla on kuitenkin antaa uudenlaisia ideoita maaseutumatkailua ajatellen, sillä tila on erikoistunut ravun pyytämiseen sekä lukuisiin muihin oheispalveluihin majoituksen ja ravintolapalveluiden lisäksi.

Lisätietoja tilasta

Keittolounas	alk. 12 €/hlö
Lounas	alk. 18 €/hlö
Tilaesittely	120 €/ryhmä

Katteluksen tila (Kaarina ja Erik Nordström)
Kattelus 15 10360 Mustio
p. 050 309 4723 tai 050 505 613143
erik.nordstrom@katteluksentila.fi

www.katteluksentila.fi

Katteluksen tila 2009. Opas talon tavoille.
<http://www.katteluksentila.fi/tiedostot/Kattelus%20-%20Opas%20talon%20tavoille.pdf>

ProAgria Uusimaa 2009. Katteluksen tila.
<http://www.matkamaaseudulle.net/yritystiedot.php?recordID=69>

Maakuntien Parhaat 1998. Katteluksen tila.
<http://www.agronet.fi/cgi-bin/mkl/parhaat.cgi?details=58>

Suunnitelma ammattimatka-Itä-Uudellemaalle
Aiheena uudet innovaatiot, talous ja ympäristö

Kohteet	Koivusalon tila, Myrskylä Jokirannan tila, Koria	Biodiesel (rypsiöljy), rypsirouhe Biodiesel (rypsiöljy), esteröinti, rypsirouhe (Kymenlaakso)
	Bosgårdin kartano, Porvoo Helkalan Ranssi, Elimäki	Naudanlihan tuotanto ja myynti, lounas Viljanviljely, pitopalvelu, lounas (Kymenlaakso)
	Labbyn kartano, Isnäs	Internet-kauppa/kotiinkulj., luomutuotanto, biodynaaminen

Kohde-esittelyt

Koivusalon tila, Myrskylä	46
Bosgårdin kartano, Porvoo	47
Labbyn kartano, Isnäs, Pernaja	48
Jokirannan tila, Koria	49
Helkalan Ranssi, Elimäki	50

Ajoaika-arviot (Eniro)

Lähtö- ja paluupaikkaehtoksena Porvoo

Porvoo - Koivusalo	50 min	(58 km)
Koivusalo - Bosgård	50 min	(50 km)
Bosgård - Labby	25 min	(17 km)
Labby - Porvoo	40 min	(32 km)
Varavaihtoehto:		
Porvoo - Jokiranta	1 h 15 min	(86 km)
Jokiranta - Helkala	20 min	(18 km)
Helkala - Labby	1 h	(63 km)
Labby - Porvoo	40 min	(32 km)

Aikataulusuunnitelma (Koivusalo, Bosgård & Labby)

Lähtö Porvoosta

7.30 - 8.00	Porvoo Agrimarket, lähtökahvit
8.00 - 9.00	Ajo Porvoo - Koivusalon tila, Myrkylä (58 km)
9.00 - 10.30	Tilaesittely Koivusalo (1h 30 min)
10.30 - 11.30	Ajo Koivusalon tila - Bosgård (50 km)
11.30 - 13.30	Tilaesittely & lounas Bosgård (2 h)
13.30 - 14.00	Ajo Bosgård - Labby (17 km)
14.00 - 15.30	Tilaesittely Labby (1h 30 min)
15.30 - 16.10	Ajo Labby - Porvoo (32 km)

*Kustannuslaskelma Itä-Uusimaa
(Koivusalo, Bosgård & Labby)*

Linja-auto	600 €
Koivusalo	100 €
Bosgård	100 €
Labby	80 €
Markkinointi	170 €
Menot yhteensä	1050 €

Matka	35 €/hlö
Tavoite 30 henkilöä	
Tulot yhteensä	1050 €

Lisämaksusta halukkaille (maksu paikan päällä):
Bosgårdilla lounas

Koivusalon tila, Myrskylä

Tilan esittely

Kari Törmäsen omistamalla Koivusalon tilalla viljellään vehnää, rypsiä ja apilaa osa-aikaisesti. Peltoalaa tilalla on noin 30 hehtaaria, joten päätyönsä tilan isäntä tekee lasitehtaalla. Törmänen oli mukana vuosina 2006 ja 2007 toimineessa Rypsiöljyn tuotanto ja käyttö bioenergiana maatilalla -hankkeessa, jossa tila toimi hankkeen koetilana. Hankkeen takana oli muun muassa Laurea Ammattikorkeakoulu. Hankkeen alussa vuonna 2006 tilalle hankittiin rypsiöljyn puristamiseen tarkoitettu kylmäpuristuslaite, kiinalainen Matu 100, joka kuitenkin todettiin muutaman puristuskerran jälkeen huonoksi. Uusi laite, tanskalainen BT 60 Maskin Fabrik, toimi kiinalaista paremmin, joten sillä tilan isäntä puristi vajaan 5 hehtaarin rypsisatonsa. Rypsiöljyä käytettiin seoksena autossa, traktorissa ja naapuritalon lämmityksessä, lisäksi öljyä testattiin toisen tilan kuivurissa. Öljyn puristuksen sivutuote, rypsirouhe, myytiin eläintiloille.

Valintaperusteet

Biodieselin tuotanto pienessäkin mittakaavassa on aiheena ajankohtainen, sillä tulevaisuudessa ilmaston lämpenemisen takia fossiilisten polttoaineiden käyttöä pyritään vähentämään ja uusiutuvien käyttöä lisäämään. Hankkeen aikana todettiin, ettei rypsiöljy kannata vielä vaihtoehtona dieselille, sillä tuotantoon täytyy laskea mukaan valmisteverot. Odotettavissa on kuitenkin muutoksia, sillä Suomen tulisi lisätä biopolttoaineiden käyttöä niin, että liikenteen polttoaineista 5,75 prosenttia vuonna 2010 olisi uusiutuvia. Valmisteveron poistamisesta ammattikäytössä on keskusteltu jo useampi vuosi, tämän toteutuessa rypsin tuotanto biopolttoaineeksi oman tilan koneisiin on varteen otettava vaihtoehto. Myös maailmalla on menty ekologisempaan suuntaan, sillä uudemmat dieselillä toimivat autot ovat suunniteltu niin, että niissä voi käyttää myös biodieselä.

Tilalla on käynyt hankkeen aikana useita tutustumisryhmiä, myös uusimaalaisia viljelijöitä. Viimeisimmät vierailijaryhmät ovat kuitenkin olleet oletettavasti vuonna 2007, joten nyt olisikin mielenkiintoista tietää, mitä mieltä viljelijä on tänä päivänä rypsiöljyn käytettävyydestä, onko hän saanut sivutuotteen rypsirouheen myydyksi eteenpäin, minkälaisia ongelmia on ilmennyt pidemmällä aikavälillä jne.

Lisätietoja tilasta

Koivusalon tila (Kari Törmänen)
Soidinsuontie 273, 07600 Myrskylä
p. 040 547 1013
kari.tormanen@reppu.net

<http://bioenergia.laurea.fi/>

Eduskunta 2005. Biopolttoaineiden valmisteveron poistaminen. KK 840/2005 vp.
http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/kk_840_2005_p.shtml

Mattila, I. 2007a Työmatkat oman pellon rypsilä. Helsingin sanomat 22.9.2007.
<http://www.rypsienergia.fi/artikkelit/artikkeli3.pdf>

Mattila, I. 2007b. Biopolttoaineille verovapaus. Helsingin sanomat 22.9.2007.
<http://www.hs.fi/autot/artikkeli/Biopolttoaineille+verovapaus/1135230504956>

MTK 2007. Työmatkan polttoaineet suoraan omalta pellolta.
<http://nettitelkku.fi/juttu/artikkeli-tyomatkan-polttoaineet-suoraan-omalta-pellolta>

Tuominen, A. 2007. Rypsiöljyn tuotanto ja käyttö bioenergiana maatilalla. Hankkeen loppuraportti marrasku 2007. <http://rulab.laurea.fi/loppuraportti.pdf>

Bosgårdin kartano, Porvoo

Tilan esittely

Bosgårdin kartano sijaitsee Porvoossa Pikku-Pernajanlahden länsirannalla ja sillä on historiaa aina vuodesta 1610 saakka. Tilan nykyinen omistaja on vuodesta 1980 saakka ollut Kaarlo Schildt, ja yli 500 hehtaarisella peltoalalla viljellään luonnonmukaisesti viljoista vehnää ja kauraa sekä öljykasveista rapsia. Nurmea peltoalasta on noin viidennes, sillä vuodesta 1992 lähtien tilalla on kasvatettu Charolais-rotuisia nautoja pihvilihaksi. Tällä hetkellä emolehmiä on noin 120. Eläinten pidon alusta saakka tilan tavoitteena on ollut tarjota puhdasta ja korkealuokkaista pihvilihaa kuluttajille suoraan kasvattajalta.

Tilalla tuotetaan vuosittain 15 000-20 000 kiloa lihaa, joka myydään suoraan kuluttajille porvoolaisen lihaturkun kautta, sillä tilalla ei ole kylmätiloja niin suurelle lihamäärälle. Asiakaskunta on kuitenkin pääsääntöisesti kanta-asiakkaita, joita on kertynyt yli 15 vuoden aikana 600-700 talouden verran lähinnä Helsingin ja Porvoon alueella. Maanviljelyksen lisäksi tila järjestää yritystilaisuuksia, joiden ohjelmassa voi olla esimerkiksi Charolais-päivällinen, tilaan tutustuminen ja kartanokokous. Päivällisissä käytettävä liha on oman tilan tuottamaa.

Valintaperusteet

Suomessa liharotuisista nautoista saatavaa pihvilihaa tuotetaan noin 15 % kaikesta naudanlihasta. Jotta lihalle saataisiin parempi hinta, sitä on myytävä suoraan kuluttajille. Bosgårdin kartano on tehnyt mittavan työn saavuttaakseen asemansa pihvilihan tuottajana Uudellamaalla, sillä Schildtin kasvattamaa lihaa myydään 600-700 kotitalouteen. Bosgårdin kartano ja sen charolais-rotu onkin laajalti tunnettu ja tunnus-tettu. Laaja-alaisen lihantuotannon ja viljanviljelyn lisäksi kartano on kehittänyt oheispalveluita, kuten yritystilaisuuksia, joissa tarjoillaan tilan omaa lihaa. Tällä tavoin tilan isäntä elättää sekä itsensä että 1-2 vakituista työntekijää vuosittain. Lisäksi kesän kiireimpiin töihin tila palkkaa avuksi lisää työvoimaa. Bosgårdin kartano sopii reitin varrelle lounaspaikaksi, mutta myös johtamisen ja liiketoiminnan tai talouden teeman kohteeksi määrätietoisen tilan kehittämisen ansiosta.

Lisätietoja tilasta

Bosgårdin kartano (Kaarlo Schildt)
Bosgård 67, 06200 Porvoo
p. 0400 493 269
kaarlo.schildt@bosgard.com

<http://www.bosgard.com/>

Birge, T. 2004. Fodder productivity and quality in two coastal seashore meadows in Eastern Uusimaa, Finland. Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto, lokakuu 2004, 48-52.
<http://www.tiedekirjasto.helsinki.fi:8080/bitstream/1975/8015/1/TraciBirgeProGradu.pdf>

Luonnonmukainen laiduntaminen on kulttuuriteko. Toyota Plus 2/2008, 6-8.
http://www.toyota.fi/images/ToyotaPlus_0208.pdf

Labbyn kartano, Isnäs, Pernaja

Tilan esittely

Labbyn kartanossa Isnäsissä tehtiin sukupolvenvaihdos 1987, jolloin tila siirtyi Juha Närin omistukseen. Luonnonmukainen ja biodynaaminen viljely tilalla alkoi vuotta myöhemmin. Tilan kokonaispinta-ala on noin 130 hehtaaria, josta peltoa on 50 ha. Peltoviljelyn lisäksi tilalla on emolehmiä ja lampaita, jotka laiduntavat myös luonnonlaitumilla. Perinnebiotooppi- ja luonnonhoitoalueita tilalla on yli 40 hehtaaria. Lisäksi tilalla viljellään yrtejä. Pelloilta tuleva sato jalostetaan tilalla ja koko tuotanto markkinoidaan itse. Tuotteita voi ostaa muun muassa tilapuodista ja vuodesta 2006 lähtien myös tilata verkkokaupan kautta kotiin. Verkkokaupassa myydään tilan omien tuotteiden lisäksi myös muita ekologisesti tuotettuja tuotteita. Vaikka Labbyn kartano on yksityinen tila, sen yhteydessä toimii muitakin yrityksiä, kuten osuuskunta Juurakko, joka vastaa catering-palveluista ja yrttien viljelystä, sekä majoituspaikka Kaarnaranta. Lisäksi tilalla järjestetään muun muassa leirikouluja ja tutustumiskierroksia liittyen biodynaamiseen viljelyyn. Maatila on osa Isnäsin ekokylää, jossa asuu parisensikymmentä ihmistä.

Valintaperusteet

Labbyn kartano Pernajassa on edelläkävijä monella tapaa. Se on tuottanut luonnonmukaisia ja biodynaamisia tuotteita 80-luvun loppupuolelta asti, vaikka tuolloin vasta harva tunsi koko tuotantoa. Tilan tuotanto on lisäksi ollut hyvin asiakaslähtöistä, sillä tilan kaikki tuotteet markkinoidaan itse lukuisissa eri myymälöissä ympäri Etelä-Suomen, tilapuodissa sekä viimeisimpänä myös internetin kautta kotiin kuljetuksella. Internetin käyttö päivittäisen ruuan ostokanavana on Suomessa varsin uusi asia, vaikka ulkomailla sitä onkin jo pidempään kokeiltu. Juha Näri on tiedostanut toiminnassaan maataloustukien todennäköisen vähenemisen ja on pyrkinyt kehittämään tilan toimintaa niin, että se pärjäisi kilpailussa ilman tukiakin. Juha Närin isä Mauri Näri oli myös aikansa edelläkävijä, sillä tilaa on lämmitetty hakkeella 1960-luvun alusta lähtien. Muutakin bioenergiaa, kuten tuuli- ja aurinkoenergiaa, on tilalla harkittu, samoin ajoneuvojen polttoaineen vaihtamista biodieseliksi, mutta artikkelien mukaan näitä suunnitelmia ei vielä ole toteutettu.

Lisätietoja tilasta

Tilakierros (maatila ja puutarha, tilapuodit) 1,5 h 80€/ryhmä (max. 40 hlö)
Hinnasta kahdenlaista tietoa sivuilla: 5 euroa/henkilö. Vähintään 70” /ryhmä

Kierroksella tietoa historiasta, luontokohteista ja ekologisista viljelymenetelmistä.
Kierroksella käydään kasvihuoneissa, yrttipajassa, 1800-luvun juustokellarissa ja tilaleipomossa sekä tilapuodissa. Yrtitee sisältyy hintaan.

Labbyn kartano (Juha ja Emilia Näri)
Labbyn Kartano 49 07750 Isnäs
p. 040 765 7508

www.labby.fi
www.labbynkauppa.net

Farmit.net Labbyn Kartano.
http://www.farmit.net/farmit/fi/08_foorumi/041_maatilaesittelyt/index.jsp?action=vo&vo_id=339

Kelola, K. 2007a. Suomessa nettiluomu vasta idullaan. Helsingin sanomat 28.11.2007. Artikkelin löytyy myös netistä: <http://www.hs.fi/artikkeli/Suomessa+nettiluomu+vasta+idullaan/HS20071128SI1AU01hmx>

Kelola, K. 2007b. Luomua tilalta kotiovelle. Helsingin sanomat 28.11.2007. Artikkelin löytyy myös netistä: <http://www.hs.fi/omaelama/artikkeli/Luomua+tilalta+kotiovelle/HS20071128SI1AU01hn0>

Oinaala, S. 2003. Kuusi päivää mullan vallassa. Voima 6/2003.
<http://www.voima.fi/content/view/full/208>

Pasanen, J. 2000. Tasapainoinen olotila. Kodin Pellervo kesäkuu 2000.
http://www.pellervo.fi/pellervo/6_y00/tasapain.htm

Jokirannan tila, Korja

Tilan esittely

Kimmo Jokirannan tila on 115 hehtaarin kasvinviljelytila Koriolla. Tilalla viljellään öljykasveista rypsiä ja rapsia, joiden ala on noin 20 hehtaaria. Jokiranta toivoisi öljykasvien alan olevan suurempi, mutta hyviin satoihin tähtäävä viljelykierto ei sitä salli. Öljykasveista on yli 5 vuotta puristettu öljyä kiinalaisella puristimella. Öljyä käytetään tilan omissa työkoneissa ja autoissa. Osa öljystä on esteröity yhteistyössä laitteen maahantuojan Juha Solion kanssa. Esteröinti poistaa kasviöljystä sen sisältämät epäpuhtaudet, jotka karstoittavat moottoria ja polttoaineen syöttöjärjestelmää. Esteröityä eli puhdasta biodieseliä voi käyttää autonkin polttoaineena, kun esteröimätöntä joutuu sekoittamaan tavallisen dieselin sekaan. Kesäaikaan Jokiranta on käyttänyt pelkkää puhdistettua biodieseliä omassa henkilöautossaan, sekä esteröimätöntä öljyä sekoitusuhdeksessa 80 % biodieseliä ja 20 % fossiilista dieselinä, mutta talvisaikaan kovilla pakkasilla sekoitusuhde kääntyy lähes toisinpäin. Hyvänä esimerkkinä toimivuudesta on, että viimeisen viiden vuoden aikana tilan henkilöautolla on ajettu ongelmitta yli 40 000 kilometriä pelkästään puhtaalla eli esteröidyllä biodieselillä. Puristuksen sivutuotetta, rypsipuristetta myydään lähialueen karjatilallisille, sillä tilalla ei ole sille tarvetta. Vaikka karjatilat ovat lähialueelta vähenemässä, ainakin vielä vuonna 2006 kysyntää oli enemmän kuin tarjontaa.

Valintaperusteet

Tila on yksi biodieselin uranuurtajista, joka on viimeisen viiden vuoden aikana testannut ja kehittänyt öljyn tuotantoaan ja biodieselin valmistusta aloittaen kokeilunsa ensin vanhaan traktoriin ja siitä siirtynyt useisiin muihin laitteisiin. Tila sopii ympäristöteeman vierailukohteeksi, sillä tulevaisuudessa varsinkin tilamittakaavassa biodieselin valmistus tulee lisääntymään fossiilisten polttoaineiden hintojen noustessa. Oman lisänsä antaa esteröintilaitteisto, sillä tilamittakaavassa se on edelleen varsin harvinainen. Jokiranta toimii Suomen biodieselyhdistyksen hallituksen varapuheenjohtajana ja on esitellyt biodieseliä useissa yhteyksissä.

Tila sopii vaihtoehdoksi Törmäsen tilalle, joskin se on sijainniltaan kauempana.

Lisätietoja tilasta

Jokirannan tila (Kimmo Jokiranta)
Anjalantie 2005, 45610 Korja
ent. osoite: Myllykoskentie 280, 45610 Korja (kuntaliitos Kouvolaan)
p. 0400 824 015
kimmo.jokiranta@pp.inet.fi

www.suomenbiodieselyhdistys.org

Eerikäinen, J. 2009. Biodiesel on heikentänyt kuuloa. Kouvolan Sanomat 18.2.2009. Artikkelin löytyy myös internet-julkaisuna: <http://www.kouvolansanomat.fi/Uutiset---Uutiset-maakunnasta/2009/02/18/%22Biodiesel+on+heikent%E4nyt+kuuloa%22/200926643625/5>

Jokiranta, K. 2006. Biodiesel lämmityksessä.
<http://kouvolaregion.jalusta.com/!file/!id33712/files/attachment/7-20061109.10.2006Jokiranta.pps>

Jääskeläinen, V. 2006. Biodieselistä myönteisiä kokemuksia. Maatilan Pirkka 5/2006, 50-51. Lehti löytyy myös internet-julkaisuna: <http://www.maatilan.pirkka.fi/files/1360-MP506u.pdf>

Knuuttila, J. 2006. Ahlmanilla istuttiin kotimaisen öljylähteen äärellä. Maatilan Pellervo 1/2006. Artikkelin löytyy myös internet-julkaisuna: http://www.pellervo.fi/maatila/mp1_06/biodiesel.htm

Helkalan Ranssi, Elimäki

Tilan esittely

Kimmo ja Maarit Helkalan omistamalla noin 200 hehtaarin tilalla viljellään viljaa, pääsääntöisesti kevätvehnää, sekä jonkin verran ohraa ja rypsiä. Tila on alun perin ollut osa Mustilan kartanoa, josta se on lohkottu 1929. Helkalan suku on samalla paikalla asunut kuitenkin jo 1700-luvun loppuvuosilta saakka, joten tilaa on pidetty jo kahdeksan sukupolven ajan. Päätuotantosuunnan viljanviljelyn rinnalla tilalla toimii emännän Helkalan Ranssi -niminen yritys, joka järjestää pitopalveluita, helmi-iltoja sekä vuokraa kokoustiloja. Tilausravintolana toimii tilan entinen ”karjetta” eli ravintolaksi remontoitu vanha karjatarakenus. Helkalan Ranssi on ollut toiminnassa vuodesta 1994, jolloin kotiäitinä olleen tilan emännän piti valita joko työn etsiminen tilan ulkopuolelta tai yrittäminen tilalta käsin.

Valintaperusteet

Helkalan Ranssi on hyvä esimerkki yrittäjyydestä maaseudulla. Viljatila ei useinkaan takaa työtä kahdelle henkilölle, joten maatilan yhteydessä olevat sivutoiminnot ovat yleistyneet viime vuosina. Yritystilaisuuksia ajatellen Helkalan Ranssin etuna on hyvä sijainti aivan 6-tien välittömässä läheisyydessä, mutta silti aidosti maaseutuympäristössä. Tilalta löytyy sekä kokoustilat että osaaminen tapahtumien ja tarjoilun järjestämiseen. Helkalan Ranssi sopii lounaspaikaksi matkalla Korialta takaisin Porvooseen päin, mutta pitkän yrittäjän uran tehneeltä ja *esimiesten ja johdon työnohjaaja* -koulutuksen käyneeltä Maarit Helkalalta löytyy varmasti tilaesittelyn yhteydessä vinkkejä sivuelinkeinoja suunnitteleville.

Lisätietoja tilasta

Keittolounas	8,50 €/hlö
Pata	13,50 €/hlö

Helkalan Ranssi (Maarit ja Kimmo Helkala)
Hongistonkylätie 119 A, 47200 Elimäki
p. 05 377 6224 tai 0400 550 064
s-posti: maarit.helkala@pp.inet.fi

www.helkalanranssi.net

Ala-Siurua, M. 2008. Viljelyyn kannattaa nyt panostaa. *Farmit.net* 2/2008, 26-27. Myös internetissä:
http://www.farmit.net/farmit/fi/08_foorumi/001_lehti/03_2_2008/fr0802s26-27.pdf

Elimäki-esite 2005, 9. Helkalan Ranssi. Myös internetissä:
http://www.kouvolanseudulle.fi/_ACC/_Components/ACC-DigiStore/Download.asp?basketID=166&fileID=117016

Vaurula, R. 2004. Yrittäjyys on elämäntapa. *Ilouutiset* 2/2004, 20.
<http://www.medifree.fi/ilo204.pdf>

Muita kohteita

Kokosin yhteen neljän muun kohteet tietoja. Näistä Heilan maatilatori Heinolassa ja Hietalan tila Nastolassa ovat esimerkiksi lähellä toisiaan. Tiloista kaksi, Huitti ja Mäkelä ovat lypsykarjatiloja, mutta hyvin erilaisia sekä tuotannoltaan että eläinmääriltään. Hietalan tila taas kasvattaa lihanautoja, mutta sen tutustumiskohteena on nautojen sijaan pyörille rakennettu lämpökeskus. Sika- ja siipikarjatiloilta ei ole etsitty tutustumiskohteita sairastumisriskin (salmonella jne.) takia.

Heila-lähiruokatori, Heinola	51
Hietalan tila, Nastola	53
Mäkelän Tilajuustola/Kanniston tila.....	54
Huitin Holstein & HH Embryo Oy.....	55

Heila-lähiruokatori, Heinola**Esittely**

Heilan lähiruokatori on uudenlainen lähiruokakauppa, jossa myydään yli sadan jatkojalostajan, alkutuottajan ja käsityöläisen tuotteita yli 1000 m²:n alalla. Toisin kuin normaalilla torilla, Heilassa asiakas ei näe yrittäjien tiskien rajoja, vaan ostaminen tapahtuu samalla periaatteella kuin ruokakaupassa, maksu tapahtuu kassalla kootusti. Kotimaisuus, paikallisuus, laatu ja ekologisuus ovat toiminnan arvoja, siksi pääosa lähiruokatorin tuotteista tulee lähialueelta, Päijät-Hämeestä ja Kymenlaaksosta, ja kaikki Suomen rajojen sisältä pientuottajilta. Lähiruokatori tarjoaakin maatalousyrittäjille ympärivuotisen jakelukanavan tuotteilleen ja sen tarkoituksena on luoda maatalousyrittäjille lisää myyntiä ja kannattavuutta. Heilasta löytyy lähes kaikki päivittäistuotetarvikkeet, ainoastaan meijerituotteista saatavilla on vain juustoa. Lisäksi myynnissä on ViiniHeilan virvoitusjuomia. Lähiruokatorin ohessa Heilassa toimii kahvila-ravintola, jossa raaka-aineina pyritään käyttämään samoja lähialueen tuottajien tuotteita.

Heilan ideoija oli Pekka Rusila, mutta itse toteutuksesta ovat vastanneet kaksi yrittäjäpariskuntaa Janne ja Titta Pihamaa Asikkalan Kalkkisilta ja Eila ja Ismo Eerola Kausalan litissä. Molemmilla pariskunnilla on maatilayritysten lisäksi kokemusta yritystoiminnasta, Pihamaan Viinitalilla Kalkkisilla on suoramyyntiä tilalta ja kesäisin kahvila, kun taas Eerolat ovat litissä toimivan Benjamin maatilatorin takana. Heilan sijainniksi valikoitui Heinola, tarkemmin 4-tien pohjoinen liittymä, yhteinen sijainti Heinolan ABC:n kanssa. Sijaintia ajateltiin lomalaisten kannalta, Heila sijaitsee matkalla ruuhka-Suomesta järvi- ja loma-Suomeen. Lähiruokatori Heila on palkittu kuukauden maaseutuyrittäjänä 2008.

Valintaperusteet

Lähiruoka on ilmastonmuutoksen myötä tämän päivän trendi. Heilan ideana on tuoda lähiruokaa helpommin kuluttajien saataville. Samalla se tukee maatilayrittäjiä, sillä se tarjoaa säännöllisen, ympärivuotisen myyntipaikan heidän tuotteilleen. Heilasta on kehitetty nykyaikainen ruokakauppa, joka henkii entisajan kauppahallimaisuutta ideallaan, mutta tavaratalomaisuutta toteutuksellaan. Asiakkaalla on mahdollisuus valita tuotteensa itse, mutta silti myös saada henkilökohtaista palvelua ja vinkkejä ruuanvalmistukseen muun muassa liha- ja kalatorilla. Valitsin Heilan kohteeksi, sillä se on täysin uudenlainen innovaatio, jota ei Suomesta vielä aiemmin ole löytynyt, ainakaan niin suuressa kokoluokassa kuin Heilassa. Useilla tiloilla on omia myyntipisteitään, jossa myydään omien tuotteiden lisäksi myös lähialueen tuottajien tuotteita, mutta tilat ovat usein pienet, eikä myymälän ole mahdollista olla auki sesongin ulkopuolella. Heila taas luottaa siihen, että matkailu ruuhka-Suomesta ei lopu minään vuodenaikana, se vain muuttaa muotoaan.

Lisätietoja

Heila-lähiruokatori
Työmiehentie 35 18200 Heinola
p. 010 239 2399 toriemanta@heilan.fi
www.heilan.fi

Leipola, L. 2008 Lähiruoka tulee urbaaniin arkeen.
<http://www.vihrealanka.fi/node/1593>

Peltola, I. 2008. Hämeen maa- ja elintarviketalous nousukiitoon. Julkaisussa TE-uutisia 2/08, 5.
Löytyy myös internetistä:
<http://www.tohtiantieto.fi/pdf/TE-uutisia.pdf>

Salokannel, R. 2008. Ihan tästä läheltä. Julkaisussa Benjamin 2008, 18-19.
Löytyy myös internetistä:
http://users.kymp.net/bmt-iitti/Kuvat/Linkkeihin/Benja_2008.1_w.pdf

Hietalan tila, Nastola

Tilan esittely

Minna ja Petri Hietalan tilalla Nastolan Ruuhijärvellä päätuotantosuuntana on kotieläintalous. Tilalla kasvatetaan lihanautoja sekä viljellään nurmea ja viljaa. Pinta-alaa tilalla oli vuonna 2007 179 hehtaaria. Tilan erikoisuutena voidaan pitää vuonna 2008 valmistunutta liikkuvaa pellettilämmitteistä lämpökeskusta, jolla hoituu tilalla viljan kuivaus ja tilan ulkopuolella sitä käytetään muun muassa läheisen kasvihuoneyrityksen kasvihuoneiden lämmityksessä. Lämpökeskus toimii periaatteessa missä tahansa, kunhan rakennuksen lämmitysjärjestelmä on vesikierteinen. Ennen nykyistä lämpökeskusta, tilalla oli vanha öljylämmitteinen järjestelmä, joten uusi järjestelmä, jossa raaka-aineena on puupelletti, turvepelletti tai olki, on aiempaa huomattavasti ekologisempi. Sen lisäksi Petri Hietalan mukaan lämpökeskuksen käyttö on aiempaa järjestelmää edullisempi. Pelletin hinta on vuonna 2008 ollut 170 euroa tonnilta, kun taas vastaava määrä öljyä maksaa 830 euroa. Kulutuksessa kaksi pellettitonnia vastaa yhtä öljytonnia. Pellettejä on hankittu Vierumäen Versowoodilta. Petri Hietala on rakentanut lämpökeskuksen suurelta osin itse, polttimena toimii 300 kW tehoinen Palokärki-poltin ja lämpökeskuksen rakennuksena teräskontti, joka on täysperävauunun päällä. Lämpökeskusta saa vetää kuorma-auton ja traktorin perässä 50 km/h nopeudella.

Valintaperusteet

Uuden lämpökeskuksen rakennuskustannukset ovat aina mittavat, Hietaloidenkin tapauksessa noin 90 000 €, vaikka käyttöaika esimerkiksi kuivaamorakennuksena on vain kuukauden vuodesta. Petri Hietalan idea lämpökeskuksesta, jota on mahdollista liikutella paikasta toiseen, on mielenkiintoinen, sillä vuosittaisen käyttöajan pidentyessä ja mahdollisissa vuokrauksissa muille laitoksille maksaa itsensä nopeammin takaisin. Hietalan mukaan liikkuvalla lämpökeskukselle ei kuitenkaan myönnetä investointitukia, ainakaan tällä hetkellä, toisin kuin kiinteälle rakennukselle, joten sen voi mainita idean miinuspuolena. Mikäli kuitenkin, kuten Hietala väittää, lämpökeskus pystyy maksamaan itsensä nopeammin takaisin ja tätä kautta tuottamaan myös voittoa, ei investointitukien ulkopuolelle jääminen ole huono asia. Hietalan tilassa on aineksia kolmeenkin teemaan: prosesseihin, talouteen ja ympäristöön.

Lisätietoja tilasta

Hietalan tila (Petri ja Minna Hietala)
Pärnämäentie 831, 15580 Ruuhijärvi
p. 040 530 8039

Isosaari, K. 2008. Pellettipolttoa pyörillä. Käytännön maamies 14/2008, 22-24.

Käytännön maamies 2008. 1000 Suomen suurinta maatilaa. Käytännön maamies 25.8.2008.
<http://www.kaytannonmaamies.fi/artikkelit/1-000-suomen-suurinta-maatilaa>

Lahden kaupunki 2008. Hietaloiden siirrettävä lämpökeskus valittiin vuoden ympäristöteoksi Nastolassa. Lahden kaupungin internet-sivujen ajankohtaista-osio 22.09.2008.
<http://www.lahti.fi/www/bulletin.nsf/PFAArch/225E70D7DDA2CF2FC22574C9001E927F?opendocument>

Lahden Uutiset 2008. Hietalat tekivät Nastolan vuoden ympäristöteon. Lahden Uutiset 24.9.2008.
<http://www.phvu.fi/Uutiset/Arkisto/2008/09/24/Hietalat-tekivat-Nastolan-vuoden-ymparistoteon31>

Mäkelän Tilajuustola/Kanniston tila

Tilan esittely

Kanniston tila on ollut lypsykarjatilana kahden sukupolven ajan. Nykyiset omistajat Eva ja Pertti Mäkelä ovat hoitaneet tilaa vuodesta 1986. Sukupolvenvaihdosvuonna tilan navettaa laajennettiin 20 lypsävään, mutta maitokiintiöitä oli tuolloin hankalasti saatavilla, joten karjan jatkuva kasvattaminen ei ollut mahdollinen vaihtoehto. Tästä syystä Mäkelät päätyivät laajentamaan tuotantoaan muulla tavalla. Vuodesta 1992 lähtien tilalla on toiminut maidontuotannon ohessa tilajuustola ja nykypäivänä valtaosa tilan nautakarjan tuottamasta maidosta käytetään omassa juustolassa. Juustoa tuotetaan vuosittain noin 20 000 kiloa ja juustolassa työskentelee yrittäjäparin lisäksi yksi ulkopuolinen työntekijä, navetan hoitaa isäntäväki itse. Mäkelän tilajuustolan ensimmäinen tuote oli isoäidin reseptin mukaan tehty tuorejuusto, josta on laajennettu tuotantoa niin, että tarjolla on nykyisin kokonainen juustotarjotin erilaisia juustoja: tuore- ja leipäjuustot, eri mausteilla maustetut fetatyypiset Fettiina-juustot ja kypsytetyt Valko- ja kirjokartanojuustot sekä tila- ja kotijuustot. Mäkelän tilajuustolan tuotteita on saatavilla maatilatoilta Heilasta ja Benjaminista sekä lähialueen hyvin varustetuista elintarvikeliikkeistä. Lisäksi monet ravintolat ja pitopalvelut ovat löytäneet tilajuustolan tuotteet.

Valintaperusteet

Kanniston tila on esimerkki siitä, miten pitkäjänteisellä kehitystyöllä ja uskomisella itseensä ja yritykseen- sä saadaan tulosta aikaiseksi. Alun perin yhdestä juustosta liikkeelle lähtenyt idea toimii nykyisin tilajuustolana, jolla on lukuisia erityyppisiä juustoja tarjolla. Tila on myös hyvä osoitus siitä, että pienellä tila- koolla pärjää ja pystyy työllistämään itsensä, jos saa tuotteistaan halutun hinnan. Kanniston tila on mieleenkiintoinen kohdevaihtoehto johtamisen ja liiketoiminnan teemaan.

Lisätietoja tilasta

Mäkelän Tilajuustola/Kanniston tila (Eva ja Pertti Mäkelä)
Kankostentie 390, 16200 Artjärvi

p. 040 528 8147/05 326 4447
s-posti: posti@makelantilajuustola.fi

www.makelantilajuustola.fi

Berg, L. 2006. Sanotaan juusto! Julkaisussa Leipä leveämmäksi 5/2006, 8. Löytyy myös internetistä:
http://www.yara.fi/NR/rdonlyres/16B020F2-2CC5-4FE5-BE28-4FCE694A7063/0/Leipa_506_netti.pdf

Niemi, H. 2008. Joka juustolla on ystävänsä. Julkaisussa Benjamin 2008, 24-27.
Löytyy myös internetistä:
http://users.kymp.net/bmt-iitti/Kuvat/Linkkeihin/Benja_2008.1_w.pdf

Huitin Holstein & HH Embryo Oy

Tilan esittely

Huitin sukutilaa Lopella on viljellyt Hannu Huitti vuodesta 1996 ja Huitti yhdessä Mikko Rannan kanssa vuodesta 2002 lähtien. Tilalla on vuonna 2001 valmistunut robottipihatto, jossa on makuupaikat noin 250 naudalle. Lypsylehmiä tilalla on noin 65, mikä on riittävä määrä yhdelle lypsyrobotille. Peltopinta-alaa on tällä hetkellä 80 ja metsää 111 hehtaaria. Tilan omilla pelloilla viljellään ainoastaan nurmea, muut rehut ostetaan. Maidon tuotanto muodostaa vain kolmasosan tilan tuloista, eikä tila ei ole aikeissa laajentaa maidon tuotantoa lähinnä siksi, että pelto pinta-alaa ei ole mahdollista lisätä.

Tilan päätuotantomuoto on alkiontuotanto eli eläinaineksen lisääminen alkionsiirtotekniikkaa käyttäen. Alkioiden huuhteluja tapahtuu tilalla noin 100 vuosittain yhteistyössä eläinlääkäri Mikko Kanasen kanssa. Huitti ostaa lopettavilta tiloilta lehmävasikoita, joista huuhtelee alkioita ja poi'ittaa kerran. Tämän jälkeen lehmä myydään eteenpäin. Tilalla on oma laboratorio alkion tuotantoa varten. Alkion tuotannon lisäksi Huitin ja Rannan omistama HH Embryo Oy myy ja tuo ulkomailta spermaa ja alkioita.

Valintaperusteet

Huitin tila on osoittanut, ettei maatilalan tuotannon tarvitse olla suurta menestyäkseen, riittää että se on omaleimaista. Lopen kunnassa vapaata peltoalaa on niukasti, joten tila valitsi pärjätäkseen erikoistumisen alkion tuotantoon sekä vientiin ja tuontiin ulkomailta. Ammattimaisen jalostuksen ansiosta tila onkin tullut tunnetuksi sekä Suomessa että ulkomailla voittamalla muun muassa vuosittain lukuisia palkintoja karjanäyttelyissä.

Tilalla on vuonna 2001 valmistunut täysin automatisoitu pihatto, joka sopii esittelykohteeksi nautakarjatilallisille prosessien teemassa. Uudehkon navetan lisänä tilalla on alkionsiirtoon suunniteltu laboratorio sekä valtava tietämys alkionsiirrosta, sillä Hannu Huitti työskenteli ennen sukupolvenvaihdosta jalostuskonsulenttina. Lisäksi tila hakee jatkuvasti uusia yhteistyötiloja alkioiden vastaanottajiksi, joten kiinnostusta tilan esittelyyn varmasti löytyy. Jalostusmuotona alkionsiirto mahdollistaa hyvistä lehmistä useampia jälkeläisiä kuin perinteiset menetelmät. Huitin tilalla alkioita huuhdellaan 1-3 kertaa/ lehmä ja jokaisella huuhtelukerralla lehämästä riippuen saadaan kymmenisen alkioita. Lisäksi karjatilallisille tilasta mielenkiintoisen tekee se, että siellä on lukuisia eri nautarotuja. Päärotuina tilalla on holstein-friisiläinen ja ayrshire, muina rotuina jersey, brown swiss sekä länsi-suomen ja pohjois-suomen karjaa.

Lisätietoja tilasta

Huitin Holstein (Hannu Huitti ja Mikko Ranta)
Huitinraitti 33 12750 Pilpala (Loppi)
p. 040 8219315 hannu.huitinholstein@pp.inet.fi
p. 040 5819616 mikko.huitinholstein@pp.inet.fi

www.huitinholstein.net

Murtomaa-Niskala, A. 2001. Uraa uurtava navettaprojekti. Automaattinen lypsyasema vapauttaa raskaasta rutiinistyöstä. Maito ja me -lehti 2/2001. Lehdestä julkaisu myös netissä:
http://www.valio.fi/maitojame/2_01/uraa.htm

Murtomaa-Niskala, A. 2000. Automaattilypsy alkaa Maito-Auran alueelta. Maito ja me -lehti 7/2000. Lehdestä julkaisu myös netissä:
http://www.valio.fi/maitojame/7_00/robotit.htm

Sallinen, P. 2006. Kappale erilaista maaseutua. Hannu ja Mikko ovat toistensa inspiraatio. Maaseudun tulevaisuus 4.9.2006. Lehdestä julkaisu myös netissä:
http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maalla/kappale_erilaista/fi_FI/ranta_ja_huitti/

Palautekysely ammattimatkoista

Kysymykset ovat vain johdattelua/hahmottelua, vastaus voi tapahtua omin sanoin, mielellään perusteluiden kera. Palauta Jennille viimeistään **27.4.** mennessä.

Reitit käydään erikseen ensin länteen suuntautunut reitti, sitten itään.

Ammattimatka Länsi-Uudellemaalle

<i>Kohteet</i>	Soltin tila, Lohja Kylä-Isotalon tila, Salo	Maakaasulla toimiva kuivuri Alipaine kuivuri (Varsinais-Suomi)
	Alitalon viinitila, Lohja Katteluksen tila, Mustio	Omenat, viinien tuotanto, lounas Maaseutumatkailu, ravut, lounas
	MTT Vakola, Vihti	Traktorien testaus, uusi teknologia

Suunnittelusta

- Koitko, että tietoa suunnittelun etenemisestä tuli riittävästi?
- Oliko sinulla mahdollisuutta osallistua suunnittelun etenemiseen?
- Koitko, että antamiasi vihjeitä/ideoita hyödynnettiin?
- Etenikö suunnittelu mielestäsi sovitussa aikataulussa?
- Oliko matkasuunnitelma selkeä? Mitä olisit kaivannut siihen lisää?

Teemoista

- Pystyikö kohde-esittelyistä havaitsemaan mihin teemaan/teemoihin kohde liittyi?
- Oliko teemojen sisällöt ymmärretty oikein?
- Mitä teemoihin liittyvät olisit kaivannut suunnitelmaan lisää?

Kohteista (tilat, MTT)

- Vastasivatko esitetyt vierailukohteet hankkeen asettamia tavoitteita ammattimatkalle?
- Koitko tarpeellisena kohteiden varavaihtoehtojen olemassa olon? Oliko niitä riittävästi?
- Olivatko mielestäsi kohteiden väliset etäisyydet sopivat?
- Oliko suunnitellut kohteet yhteensopivat keskenään?
- Olivatko kohde-esittelyt selkeitä? Mitä olisit kaivannut niihin lisää?

Ammattimatka Itä-Uudellemaalle

<i>Kohteet</i>	Koivusalon tila, Myrskylä Jokirannan tila, Koria	Biodiesel (rypsiöljy), rypsirouhe Biodiesel (rypsiöljy), esterointi, rypsirouhe (Kymenlaakso)
	Bosgårdin kartano, Porvoo Helkalan Ranssi, Elimäki	Naudanlihan tuotanto ja myynti, lounas Viljanviljely, pitopalvelu, lounas (Kymenlaakso)
	Labbyn kartano, Isnäs	Internet-kauppa/kotiinkulj., luomutuotanto, biodynaaminen

Suunnittelusta

- Koitko, että tietoa suunnittelun etenemisestä tuli riittävästi?
- Oliko sinulla mahdollisuutta osallistua suunnittelun etenemiseen?
- Koitko, että antamiasi vihjeitä/ideoita hyödynnettiin?
- Etenikö suunnittelu mielestäsi sovitussa aikataulussa?
- Oliko matkasuunnitelma selkeä? Mitä olisit kaivannut siihen lisää?

Teemoista

- Pystyikö kohde-esittelyistä havaitsemaan mihin teemaan/teemoihin kohde liittyi?
- Oliko teemojen sisällöt ymmärretty oikein?
- Mitä teemoihin liittyvät olisit kaivannut suunnitelmaan lisää?

Kohteista (tilat)

- Vastasivatko esitetyt vierailukohteet hankkeen asettamia tavoitteita ammattimatikalle?
- Koitko tarpeellisena kohteiden varavaihtoehtojen olemassa olon? Oliko niitä riittävästi?
- Olivatko mielestäsi kohteiden väliset etäisyydet sopivat?
- Oliko suunnitellut kohteet yhteensopivat keskenään?
- Olivatko kohde-esittelyt selkeitä? Mitä olisit kaivannut niihin lisää?